

2018. november
december

Sonya Yoncheva

A Nyugat lánya

Komarov Alekszandr
Szegedi Csaba
Pávó Réka

ÚJ BMW 8-AS MŰÉRTŐK SZÁMÁRA

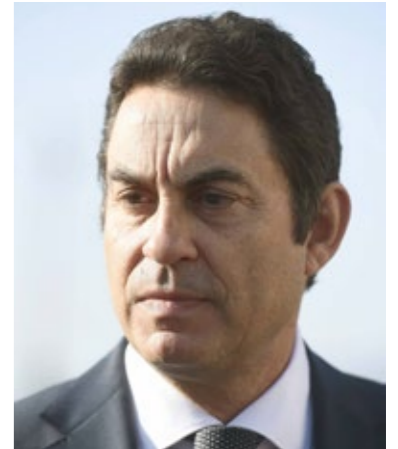

BMW
Art&Culture

BAYERISCHE MOTOREN WERKE

BMW 840d xDrive átlagfogyasztás: 6,2-5,9 l/100km. CO₂-kibocsátás: 164-154 g/km.

Beköszöntő

Kedves Operarajongók!

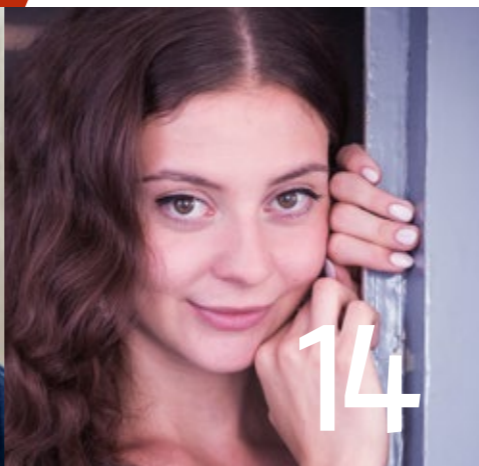
Rendkívüli öröömre szolgál, hogy az Opera 2018/2019-es évadának programjai között Gioachino Rossini halálának 150. és Giacomo Puccini születésének 160. évfordulója előtt tisztelgő is szerepel.

A zenetörténet legnagyobb operaszerzői közé tartozó, a nemzetközi közönség által elismert, két világhírű olasz zeneszerző a hagyományait mindvégig megőrizve vitte tündöklő sikerre az olasz operát. Rossini stílusa ritmikai bravúrra épül, szenvedélyes ereje az úgynevezett „Rossini-crescendo-hatáson” keresztül bontakozik ki, tökéletes alapot adva a komédiákhoz, és különlegesen eredetivé téve a tragikus témákat.

Giacomo Puccini, ahogy Giuseppe Verdi is, a drámai kifejezés erejével gyakorol hatást a néző érzelmeire. Műveiben a cselekmény és az emberi önreflexió párosul egy nagy mesélő tehetségével, tökéletes színházi szerkezeteket alkotva, s ez az oka annak, hogy alkotásai bekerültek a világ operáinak állandó repertoárjába. Rossini és Puccini egyaránt egyetemes jelentőségű zenészek, műveik valamilyen nyelven meg szólítanak. Örömmel tölt el, hogy a művelt és zeneszerető magyar közönség ismét átélheti az általuk közvetített érzelmeket, valamint a zene és a kultúra egyesítő erejét.

Üdvözlettel,

Massimo Rustico
Olaszország nagykövete

OPERA
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ

ERKEL
SZÍNHÁZ

EIFFEL
MŰHELYHÁZ

MAGYAR NEMZETI
BALETT

MAGYAR NEMZETI BALETTINTÉZET
BALETT

OPERA
ZENEKAR

BUDAPESTI OPERA
KÓRUS

OPERA
GYERMEKKAR

- 3 **KEDVES OPERARAJONGÓK!**
Massimo Rustico beköszöntője
- 6 **MERNÜNK KELL ÉLNI A LEHETŐSÉGEKKEL**
Sonya Yoncheva-interjú
- 10 **VAD, NYUGATI TÖRTÉNET**
A Nyugat lánya
- 13 **ÍNYENCSÉG AZ EIFFELT NYITÓ MENÜBEN**
A kairói lúd, avagy A rászédett vőlegény
- 14 **A FEJLŐDÉSRE SZERZŐDTEK**
Ivanova-Skoblikova Sofia és Kosyreva Diana
- 18 **MESÉK TÁNCLÉPÉSBEN**
Csajkovszkij-balettek
- 22 **A TRUVÁJT A JÁTÉK KÖVETI A SZÍNPADON**
Komarov Alekszandr-interjú
- 24 **TÜRELEM SZEREPET TEREM**
Beszélgetés Szegedi Csabával
- 28 **NAGYÍVŰ ZENEDRÁMÁK KONCERTSZERŰEN**
Opera a Műpában
- 30 **AZ IDŐ SZAVA, SZÍNE ÉS ZENÉJE**
Újévi koncert
- 32 **SIGNOR CRESCENDO**
Rossini150+
- 34 **ITT A TÉL**
Rekonstrukció
- 38 **AZ AJTÓ MINDIG NYITVA ÁLL**
Kulissza: humánerőforrás-gazdálkodás
- 42 **„NAGY HEDONISTA VAGYOK”**
Csodabogár: Pávó Réka
- 46 **NEW YORK, NEW YORK**
New York OperaTúra: operák

- 48 **VÁRAKOZÁSON FELÜL**
New York OperaTúra: balettek
- 50 **ÁMULAT ÉS BÁMULAT**
New York OperaTúra: gálaest és Carnegie Hall
- 52 **(NEM CSAK) EGY NAP AZ OPERÁÉRT**
Magyar Opera Napja
- 54 **PENGETNI IS TUD**
Juan Diego Flórez
- 56 **KÖZÖS IDENTITÁS**
V4 OperaTurné
- 58 **NAGY UTAZÁS**
Operát az Operából!
- 60 **A TÖKÉLETESÉG JEGYÉBEN**
Triple Dance
- 62 **MEGBABONÁZVA**
Carmina Burana
- 64 **FÁJDALOM ÉS REMÉNY**
Requiemek Vácon és Cegléden
- 65 **„MÁTYUS ZSUZSI AZ OPERÁBÓL”**
In memoriam

OPERA

A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ MAGAZINJA

FELELŐS KIADÓ:

Ókovács Szilveszter főigazgató

NYOMDAI ELŐKÉSZÍTÉS:

Mátai és Végh Kreatív Műhely

KIADVÁNYKONCEPCIÓ:

dr. Turkovics Monika

CÍMLAPFOTÓ:

Sony Music, Kristian Schuller

SZERKESZTŐ:

Filip Viktória

HIRDETÉSFELVÉTEL:

Megjelenik 20 000 példányban.

KÉPSZERKESZTŐ:

Iványi Jozsefa

ISSN 1789-4093

ARCULAT:

Mátai és Végh Kreatív Műhely

KORREKTOR:

Hajdú Livia

SZERZŐK: Belinsky Anna | Braun Anna | Csabai Máté | Filip Viktória | Jászay Tamás | László Ferenc | Mona Dániel | Pallós Tamás | Papp Tímea | Szabó Z. Levente
Szász Emese | Várhegyi András | Verasztó Annamária

FOTÓ: Khalid AlBusaidi – ROHM | Berecz Valter | Csibi Szilvia | Herman Péter | Nathalie Gabay | Mezey Béla | Nagy Attila | Operaház Archivuma | Tomas Opitz
Pályi Zsófia | Pávó Réka | Raffay Zsófi | Rákossy Péter | Rózsa Zsuzsanna | Victor Santiago | Kristian Schuller | Bernd Uhlig

Mernünk kell élni a lehetőségekkel

Mimi, Violetta, Tosca vagy Médeia – az operairodalom legjelentősebb női szerepeit énekli a világ legnagyobb színpadain, osztatlan sikerrel. Az Opera idej tematikus évadához kapcsolódó Olasz Estély sztárvendége a Maria Callas utódjaként is emlegetett bolgár szoprán, Sonya Yoncheva.

Verasztó Annamária

Fotó: Nathalie Gaboy

Fotó: Victor Santiago

Fotó: Victor Santiago

Elárlhatja már, mit ad elő az Olasz Estélyen a repertoárjáról?

Puccini áriáira szeretnék összpontosítani, hiszen egy olasz tárgy körű gála műsorára nehezen tudnék Puccininél vagy Verdinél tökéletesebb szerzőt elképzelni. Ennél többet sajnos még nem fedhetek fel...

Hogyan készül az olyan gálaelőadásokra, ahol egy árián keresztül jelmez, díszlet és partner nélkül kell megteremtenie egy egész opera hangulatát?

Az operagálák nagyon fontosak nekünk, énekeseknek, mert ilyenkor tudunk igazán bensőséges közelségbe kerülni a hallgatókkal. Nincs speciális módszerem a felkészülésre: őszinte előadó vagyok, és szomjazom az effajta kapcsolatra a közönséggel. Az a célom, hogy a koncertjeimről pozitív energiával feltöltődve távozzon mindenki, és még jobban beleszeressen az opera műfajába.

A magyar közönséggel hányadik találkozása lesz ez?

Két-három évvel ezelőtt már léptem fel egyszer Magyarországon, de Budapesten most énekelek majd először. Nagyon vártam már ezt a

percet, ugyanis gyakran nyaraltam itt a szüleimmel, meghatározó pillanat, hogy ezúttal már fellépő művészként térhetek vissza.

Visszatérve Puccinire, Mimi-ként rendhagyó körülmények között debütált a Metropolitanben: úgy kellett beugrania, hogy előtte egyszer sem volt alkalmuk közösen próbálni a zenekarral. Hogyan tudott megfelelni a kihívásnak?

Ha az utunkba sodródik egy lehetőség, mi pedig készek érezzük magunkat, mernünk kell élni vele. A *Bohém-élet* több részletét is előadtam már korábban koncerteken, így nem tűnt lehetetlennek a feladat. Egyébként sem vagyok féltős, csak megyek és énekelek! Izgalmasnak találom, ha a körülmények arra kényszerítenek, hogy túllépjünk önmagunkon. Fontos, hogy a színpadon állva azt érzem: soha nem unatkozom, és nem untatom a közönséget sem.

Az említett bátorságát az is táplálja, hogy már gyermekkorában kijelentette az édesanyja, hogy művész lesz Önből? Úgy érezte, végzettszerű, ahogyan a pályája alakult?

Fiatalon felismertem, hogy énekes

szeretnék lenni, tizenöt éves koromban már tudatosan készültem a pályára. Célként lebegett előttem, hogy ne csak énekeljek, hanem egyfajta küldetést teljesítsek. Szeretnék példát mutatni az eljövendő nemzedékeknek, és annak szentelem az életem, hogy elfeledett vagy kevésbé ismert szerepeket is bemutassak. Úgy igyekszem megoldani a feladataimat, hogy közben a zenére és a tizenöt évesen megálmodott missziómra koncentráljak.

Az Opera estélyének néhány éve Plácido Domingo volt a díszvendége. Az általa életre hívott énekversenyen, az Operalián aratott győzelme az Ön karrierjének egyik fordulópontja volt. Mentorának tekinti őt?

Plácido a közvetlenségével, természetességével, alázatával példaképemmé vált. Megnyerni az Operaliát hatalmas lehetőséget jelentett, rengeteg ajtó megnyílt előttem a szakmában, lehetővé vált, hogy igazán megmutathassam önmagam. Azelőtt barokk énekesként tartottak számon. Ez a verseny segített továbblépni, ebben az értelemben Plácido Domingót valóban mentoromnak tekintem. Nagyon érdekes volt idén

a *Luisa Miller*ben a lányát játszom. Védelmes szeretettel vesz körül mindannyiunkat, egy élő legenda, akitől rengeteget tanulhatunk.

Legutóbbi bemutatója a *Médeia* címszerepe volt: hogyan sikerült egy ilyen nehéz karakterrel azonosulnia?

Médeia összetett jellem, de mindennek felett egy megtört, sokat szenvedett asszony, aki mindent elveszített. Már az opera elején sincs igazán életben: elpusztította őt mindaz, amin keresztülment. Próbáltam ábrázolni, hogy ő nem egyszerűen egy szörnyeteg, aki megöli a saját gyermekeit. Arra törekedtem, hogy belülről hozzam közel a nézőkhöz, ahogyan végzetes tette felé sodródik. Zeneileg ez az egyik legnehezebb szoprán szerep, de nagy sikert és boldogságot hozott: örülök, hogy mind az előadás, mind az alakításom elnyerte a kritikusok tetszését.

...akik egyébként is gyakran dicsérik Önt intenzív színpadi jelenléteért: kiemelik, hogy nemcsak

a hangjával játszik, hanem lélektanilag is mélyre ás. Ezt követelménynek érzi egy operaénekes szemben?

Magamat ízig-vérig színpadi lényként írnám le: mindennél jobban szeretem a színpadot, imádom játszani. Márpedig ahhoz, hogy jól tudjak megformálni bonyolult karaktereket, bizony mélyre kell ásnom, bele kell bújnom a bőrükbe. Ma az opera már szorosan kötődik a filmhez, a Metropolitan előadásait HD-ben vetítik a mozik. Ezért is érzem fontosnak, hogy a nézők minden érzelmi rezdülést jól lássanak. Boldoggá tesz, hogy ezt mások is eredményesnek látják, mert a miszsióm része, hogy más szemzőgből mutassam be az operát. Abban hiszek, hogy meg kell újítanunk a műfajt. Ha csak tradicionális előadásokban vehetnék részt, klisészerű operadívaként, az nemcsak érdektelen volna, hanem egyenesen feledésre ítélné a művészetünket. Én nem azt a sorsot szánom a zenedrámának, hogy múzeumi ereklyévé váljon: szeretném, ha a jelenünkre reflektálna.

Ennek szellemében rengeteget dolgozik: a *Médeia* idén az ötödik olyan premierje volt, ahol új szerepben mutatkozott be. Hogyan tudja tartani ezt az intenzív tempót?

Évad közben tudatosult bennem, hogy milyen sok új szerepben fogok debütálni. De ettől nem ijedek meg, hiszen művész, színész, énekes vagyok: amikor belevetem magam egy munkába, mindig arra áldozom az összes időmet, energiámat, gondolatomat. Semmiféle nyomást nem éreztem. Mindent a tehetségem és a zene iránt érzett szeretetem segítségével oldottam meg.

Az Opera az idejévé vált Puccininek és Itáliának szenteli, Ön pedig – a rangos Sony Classical művészeként – harmadik szólóalbumának anyagát éppen Verdi-művekből állította össze, amit a Münchner Rundfunkorchesterrel ad elő Massimo Zanetti vezényletével. Ezen túlmenően, Önnek személy szerint mit adott az olasz opera világa?

Ez az alapja mindannak, amit az operáról tudunk. Olaszországban még a legkisebb falvakban is vannak operaházak. Az olasz opera alakította azt, ahogyan most játszom, amilyen színek megjelennek a hangomban. Mindig élvezem Puccini, Mascagni, Leoncavallo vagy bármely csodálatos verista szerző műveit énekelni. Örülök, hogy Magyarországon is ekkora figyelmet szentelnek ennek, mert számomra az olasz opera az egyik legigazabb és legmegindítóbb formája a zenének. ○

Az interjú teljes terjedelmében a Mimi.blog.hu oldalon olvasható.

ORIGO KULTÚRA

Szórakozásra ajánljuk

Vad, nyugati történet

Fotó: Bernd Uhlig

Nem szereti a tündérmeséket a fiatal, Európa-szerte ismert orosz rendező, Vasily Barkhatov, aki a ritkán játszott Puccini-opera, *A Nyugat lánya* nagyon is valóságközeli értelmezését ígérte az Erkel Színház közönségének.

Jászay Tamás

Mindössze harmincöt éves a moszkvai születésű Vasily Barkhatov, aki zenés színházi rendezői diplomáját is szülővárosában szerezte. Színpadi gondolkodását Moszkva, Szentpétervár, Wiesbaden, Basel, Bécs, Mannheim és Berlin után Budapest közönsége is megismerhette. Kortárs és klasszikus operákat egyaránt találni rendezései között: Mozart és Sosztakovics, Berlioz és Offenbach, Zimmermann és Reimann művei is ott szerepelnek a máris tekintélyes, több rangos díjjal elismert életműben.

Az életrajzát áttekintve egyértelmű, hogy Barkhatov szereti a kihívásokat. Arról kérdeztem, van-e sajátos, csak rá jellemző stílusa? „Nem hiszem, hogy lenne ilyen, de a nagyon különböző munkáimnak közös vonása lehet az, hogy igyekszem minden színpadi cselekvés realiztikus mozgatórugóját megtalálni. Ezért aztán sosem dolgozom olyan anyaggal, amiben angyalok, varázslók, ördögök szerepelnek. Csak semmi Harry Potter!” – válaszolja nevetve.

Az 1910-ben a New York-i Metropolitan Operában hatalmas sikerrel bemutatott (és két évre rá már Budapesten is játszott) *A Nyugat lánya* az első Puccini-opera, amit Barkhatov színre vitt. „Valóban, de az anyag már régóta foglalkoztatott. Amikor az egyetemen zenedramaturgiát tanultunk, a tanárunk mindig azt mondta, hogy ez Puccini legjobb és

legmélyebb dramaturgiai munkája. Európában az utóbbi évtizedben sokat játszzák ezt az operáját, Oroszországban viszont gyakorlatilag ismeretlenek mondható.” Az aranyláz idején, Amerika nyugati részén játszódó történet fő ihletforrását egy David Belasco által írt Broadway-darab jelentette, és a western műfaja, a filmzene számos nyomot hagyott a partitúrán is, legújabb kori népszerűsége bizonyára ezzel is összefügg.

És, bár igaz, hogy *A Nyugat lányát* utoljára 1971-ben játszották az Andrassy úton, Barkhatov szerint mégis lehetnek ismerős motívumok a nézők számára: „A férfi főszereplő, a tenor Ramerrez ugyanolyan hangszerelést kapott Puccinitól, mint a *Tosca*-ban a basszbariton Scarpia. Adódik a kérdés, hogy vajon mi a közös a két férfiban? Az egyikük tiszta és ártatlan, míg a másik maga a megtestesült gonosz. Vagy talán mégsem?”

Mielőtt a rendező kifejtené a további, öt foglalkoztató koncepcionális kérdéseket, megjegyzi: „Számos kollégám nem kedveli Puccinit, mivel a zenei dramaturgiája kifogástalan. Arra gondolok, hogy ő mindent beleír a kottába, a rendező összes kérdésére ott áll a válasz feketén-fehéren. Vagyis nem feltétlenül extravagáns értelmezésekre van szükség, hanem sokkal inkább arra, hogy figyelmesen elolvassuk, miről szól valójában a darab. A mi

előadásunk nem volt hagyományosnak nevezhető, de mindvégig tiszteltben tartottuk Puccini gondolatait.”

A Nyugat lányában az aranyásók táborának központi, meghatározó alakja Minnie, akiért az ott élő férfiak egy emberként rajonganak. Johnson, valódi nevén Ramerrez, és a lány sok kalandon megy keresztül, míg a harmadik felvonás végén egymáséi lesznek. A boldog vég tehát elérkezik, Barkhatov szerint mégis ebben semmi varázslatos: „Felszínes az az olvasat, amely az amerikai álom propagálását látja a történetben, hiszen maga a közeg telis-tele van fájdalommal és nyomorúsággal.” Zinovj Margolin díszlet- és Olga Shaishmelashvili jelmeztervező sem a *Volt egyszer egy Vadnyugat* hangulatát akarta megidézni a színpadon: a látvány sokkal közelebb valóságba vitt minket.

A többemeletes csőrendszer egy zsúfolt menekülttáborba engedett betekintést, ahová mindenki a jobb élet reményével érkezik. A rendező elárulta: „Sok kollégám izgalmas politikai színházat csinál, én nem tartozom közéjük. Engem a sztori, a karakterek, az emberi történetek izgatnak. Fontos hangsúlyozni, hogy az opera szereplői nálunk papírokkal nem rendelkező bevándorlók voltak, akik végső kétségbeesésükben keltek útra hazájukból Nyugat-Európa felé. Nagyon hasonló történet bő száz éve az Egyesült Államok nyugati területein, ezért nem gondolom, hogy erőltetett a párhuzam.”

A tábor a legkülönbözőbb gondolkodású, vallású, világnézetű emberek gyűjtőhelye volt. „A felkészülés során tanulmányoztam ezeket a helyeket. Láttam, hogy az utcán, kibevezett autókban, koszos odúkban élnek, hogy illegálisan működő ügynökségek éhbérért dolgoztatják őket. Ezek az emberek a saját egészségüket, életüket áldozzák fel azért, hogy a több ezer kilométerre élő családtagjaik tudják fizetni a tartozásaikat. Multikulturális, soknemzetiségű közösséget látunk: az otthon gyönyörű házzal rendelkező, létbiztonságban élő egyetemi professzor vagy a kiváló orvos is kénytelen megalázó munkát vállalni, ha pénzhez és ételhez akar jutni. Az első felvonásban Puccini nagy érzékenységgel rajzolja meg a karakterek közötti különbségeket, nekünk pedig az volt a dolgunk, hogy arctalan tömeg helyett személyiségeket, sorsokat mutassunk be a nézőnek.”

A Nyugat lánya címszereplője Minnie, aki – egy epizodistától eltekintve – az opera egyetlen női karaktere. „Minnie olyan, mint a Madonna. Csupa durva, sokszor megkeseredett férfi veszi körül, mégsincsnek hátsó gondolataik a lánnyal kapcsolatban. Én úgy képzelem el Minnie-t, mint akinek megvan mindene, nem gazdag, de alapvetően rendben van az élete. Az illegális tábor lakóiról gondoskodik, eteti őket, kérévényeket ír, és amiben csak tud, segít nekik. És mindenki fülig szerelmes belé: valahogy úgy, mint a hadseregben a könyvtáros kisasszonyba. Lehet, hogy nem a legszebb nő a világon, de abban a közegben az egyetlen, ráadásul valaki, aki kedves velük. És ez ott mindennél többet jelent.” ◊

Ínyencség

az Eiffelt nyitó menüben

2019. áprilisában világpremierrel nyílik az Eiffel Műhelyház: két Mozart-operatörredék, A kairói lúd, avagy A rászedett vőlegény ily módon még sosem került közönség elé. A komédiák stílusukban a Figaro házassága és a Così fan tutte előfutárának is tekinthetők, de még a Don Giovanni világára is ráismerhetünk. Papp Tímea

„Egy a lényeg, hogy a történet igazán komikus legyen” – gyözködte Leopold Mozart az *Idomeneo* librettistáját, Giovanni Battista Varescót 1783-ban, a darab sikertelensége után. Ez lett A kairói lúd, amelynek igen egyszerű cselekménye – az apa lányát egy ellen-szenves férfinak ígéri, és egy toronyba zárja, ahonnan a lány igazi szerelme kiszabadítja – egy igen bizarr fordulatot is tartalmaz. Az ifjú ugyanis egy méretes műlúd segítségével akarja a lányt megmenteni. Sok, leginkább a librettista színházi járatlansága miatti probléma és még több vázlat után azonban egy 1784. február 10-i, Wolfgang Amadeus Mozart-írta levélből kiderül, a lúd ment a levesbe, jöhettek az akkor épp több pénzt hozó munkák. Ezt követte egy korábbi Cimarosa-darab adaptációja, *A rászedett vőlegény*, amelynek alcíme: *Három nő versengése egy szeretőért*. De ez sem készült el; ám a felvázolt tételek komoly szakmai tanulságot jelentettek akár a harmóniahasználata, akár az együttesek kezelésének szempontjából, tehát sem Mozart, sem az utókor szempontjából nem számít elfecséreltnek a komponálással töltött idő.

Ókovács Szilveszter, az Opera főigazgatója huszonöt éve dédelgeti az ötletet, hogy magyar operaszínpadra

kerüljön az ínyencség, és nem véletlen szóhasználatunk, hiszen a pasticcio jelentése pástétom. De vajon miért kellett negyedszázadot várni erre? „Illő sem lett volna, hogy egy ennyire rég a sorára váró, de mégiscsak személyesen leginkább nekem fontos produkcióval az első években előjőjünk. Volt elég cserére szoruló cím vagy előadás a repertoárban. Az Eiffel Műhelyházban megnyitandó Bánffy-terem Budapest harmadik, színpadi opera- és élőzenés balettelőadásokra épített háza, a második, a mai Erkel Színház után 108 esztendővel. Ennek a teremnek a világa, műsora – hűen a névadó Bánffy grófhhoz, Bartók színpadi műveinek felfedezőjéhez – nem kis részben szól majd a kísérletezésről, és a mi Mozart-pasticciónk, Németh Pál karmesterrel közös darabunk épp ide illik.”

A karmester hosszan, jó évtizedig ellenállt a közös munkának, ami a szöveggönyvek egységesítését és a hiányzó zenei anyag kiegészítését jelenti, Németh Pál szavait idézve „Mozart nyomán, alapján és segítségével”. A törredékek egyesítéséből pedig, mondja a karmester, reményeik szerint egy hangulatos, vidám művet ismerhetnek meg az érdeklődők, hiszen – és most adjuk vissza a szót ismét neki – „az aranyműves asztaláról lehulló forgács is

arany”, azaz ami megszólal az Eiffelben, az izig-vérig Mozart.

Bár a törredékeket a zeneszerző életében nem mutatták be, később több sikeres pasticcio készült belőlük. Mégis, világbemutatónak számít az áprilisi előadás. „Világbemutató abban az értelemben – magyarázza a főigazgató –, hogy még soha senki sem próbálta összeilleszteni azt a két Mozart-törredéket, amely ugyanazon időben keletkezett, és nagyon hasonló, egymásba csúsztható cselekmények mentén halad. Érdekeség lesz, nemes kísérlet, reményeink szerint Toronykő Attila alkotótársi rendezésében méltó is a »harmadik operaház« megnyitásához.”

A rendező számára megtisztelő a feladat, és elsősorban a helyszín jelenti a legnagyobb kihívást, ugyanis csak februárban szembesülhetnek a konkrét térrel, nézőtéri rálátással, a szűz technikával, egy új akusztikával. „Ez a Mozart-opera egy olyan helyen születik meg, amely a Magyar Állami Operaház kortárs játszóhelye lesz a jövőben, ezért nagy felelősségnek érzem ezt az alapkövetelményt. Egy olyan operát szeretnénk létrehozni, mely klasszikus értékekkel bír, de a mai kor szellemisége, vizualitása is megjelenik benne.”

Az Opera repertoárján jelenleg is több Mozart-mű szerepel: „Két, klasszikusnak mondható Szinetár-rendezés fut, a négyéves *Varázsfuvola*-produkció és egy sokéves *Così fan tutte*-felújítás, Giancarlo de Bosio *Don Giovanni*-ja és Galgóczi Judit *Figarója* is hagyományos előadás, ahogy Káel Csaba lassan két évtizedes *Szöktetése* is. Itt az idő – mondja Ókovács –, hogy friss interpretációk sorát nyissuk, úgyhogy bármennyire is képzavaros, A kairói lúd lesz az első fecske.” ◊

A fejlődésre szerződtek

© IVANOVA-SKOBLIKOVA SOFIA | Fotó: Csibi Szilvia

Egyikük a Bolsojból, a másikuk a Mariinszkij Színházból érkezett, és mindketten a változás, a fejlődés, a rengeteg munka mellé tették le a voksukat, amikor Budapestre szerződtek. A Magyar Nemzeti Balett együttese idén ősszel két művésszel bővült: augusztusban csatlakozott a társulathoz Ivanova-Skoblikova Sofia magántáncos és Kosyreva Diana címzetes magántáncos, akiket decemberben *A diótörő* Mária hercegnőjeként, januárban a *Giselle* címszerepében láthatunk. Braun Anna

Ivanova-Skoblikova Sofiát már láthatta színpadon a magyar közönség, hiszen a Müpában megrendezett *Girls in Focus* esten, a *Trójai játékok* című darab női változatának egyik táncosa volt. De nem ismeretlen a vidéki közönségnek sem, mert turnézott az *Operát az Operából!* elnevezésű sorozaton, és novemberben New Yorkba is elutazott

az együttesel. Célokából tehát nincs hiány, de Sofia saját elmondása szerint nem is pihenni érkezett. Éppen ellenkezőleg.

Öt évvel ezelőtt diplomázott a neves Vaganova Akadémián, és akkor már kapott egy budapesti ajánlatot, de nem élt vele. „Ha az ember itt tanul, egyfolytában azt hallja, hogy csak »egy színház« van a világon, ez pedig a Mariinszkij. Nem is kérdés, hogy abban a pillanatban, amikor ott kap szerződést, nem is hezitál, elfogadja. Ráadásul igencsak megkönnyítette a dolgomat, hogy amikor bekerültem, már nagyon sok ismerősöm és barátom dolgozott ott, olyan volt, mintha hazamennék” – mondta erről

az időszakról. Ugyanakkor minden évben felmerült benne a magyarországi meghívás elfogadása, és idén érett meg a helyzet a váltásra, amiben nem pusztán a hazai együttes repertoárja játszott szerepet: „Tősgyökeres szentpétervári vagyok, ott élt a dédnagymamám, a nagymamám, az édesanyám, szeretem is, de a második legkedvesebb hely a világon számomra akkor Budapest lett. Az építészet, a hidak, az esti kivilágítás – csodaszép. Megérkeztem, körülnéztem, és egyszer csak azt vettem észre, hogy jól érzem magam. Amilyen egyszerűen hangzik ez a mondat, annyira nem egyértelmű, hogy könnyű ilyen helyet találni.”

A városon kívül persze az új feladatok is idevonzották, nem titkolta, hogy Budapesten egyszerre táncolhat nagy klasszikus darabokat és moderneket is. „Impulzív és temperamentumos vagyok, éppen ezért, bár szívesen formálok meg líraibb szerepet is, közelebb áll hozzám az, amihez tűz kell. Szeretem, amikor erős nőt kell megjelenítenem a színpadon. Ugyanakkor fontos az is, hogy technikailag komoly kihívást jelentsen az adott mű. Erősnek lenni a színpadon számomra azt jelenti, hogy a nézők az én energiámból is visznek haza valamit” – búcsúzott ezekkel a szavakkal a balerina, hogy időben megérkezzen a próbájára Aradi

Máriával. Azóta pedig az Operát az Operából! sorozatban és a *New York OperaTúrán* aratott sikert.

Rakétasebességgel ível felfelé a pályája, amit egyrészt annak köszönhet, hogy minden nehéz helyzetet bevállal, másrészt annak, hogy mindig kiderül, képes arra, hogy helyt álljon. Kosyreva Diana céltudatos, lenyűgöző munkabírási, igazi krízismenedzser, a Bolsoj Színházból érkezett a magyar fővárosba. „Ez már a harmadik közösség, amihez tartozom. Először a Kaszatkina-Vasziljov Klasszikus Balettszínházban voltam első magántáncos, aztán részt vettem néhány

© KOSYREVA DIANA | Fotó: Csibi Szilvia

Balett

nevesebb balettversenyen, és végül egy próbatáncon bekerültem a Bolsoj Színházba, ahol öt évet dolgoztam. Van, akit örömmel tölt el a stabilitás, a kiszámíthatóság, van, aki egész életét ugyanannál az együttesnél éli le. Én nem így vagyok ezzel, nekem mindig kell valami új: kell a változatosság, kell, hogy nyithassak, hogy továbblépjek.”

Kosyreva az új lehetőségeket nemcsak a színpadon, de a színpadon kívüli világban is folyamatosan keresi. „Európában és Oroszországban élni gyökeresen más, nemcsak táncművészként, hétköznapi emberként is. Egy ekkora váltás új perspektívákat nyit: új nyelvet ad, új kultúrát.” Pályáján a budapesti szerződés volt az első, ami organikusán, erőlködés nélkül érkezett. Korábban minden feladatért meg kellett küzdenie: „Folyamatosan jöttek

a lehetőségek, be kellett ugrani valaki helyett egy-egy szerepbe, gyorsan kellett tanulnom, fejlődnöm, és mivel minden ilyen helyzetet kihasználtam, rövidültek azok az idők, amik a karrierem egyes lépcsőfokai között elteltek. Tényleg minden szituációba belekapaszkodtam, mert a célom az volt, hogy sokat legyen a színpadon. Néhány ilyen, megelőlegezett bizalom alapuló beugrás után kiderült, hogy meg tudom oldani a nehezebb feladatokat is. Hirtelen jött minden, gyorsan kellett döntenem.”

A fiatal balerina számára itt a legizgalmasabb tennivaló a modern repertoár elsajátítása. „A karrierem elején a bravúrszerepek érdekeltek, majd a líraibb karakterek vonzottak. Ma már elmondhatom, hogy táncoltam eleget ahhoz, hogy ne így gondolkodjak:

megvan a fekete és a fehér hattyú is, táncoltam Giselle-t, voltam Kitri, és sorolhatnám. Úgy érzem, hogy mindegyik típusú szerephez más-más érzelmeket kell önmagunkban megtalálni, és a felszínre hozni, de mára már felgyűlt bennem annyi színpadi- és élettapasztalat, hogy mindenhez találok fogódzót.” Budapesten pedig a GIF (Girls in Focus) című balett esten debütált. „Már az első próbákon rádőbentem, hogy Oroszországgal és a Bolsojjal ellentétben Magyarországon nagyon jól tudják táncolni a modern stílust. Számomra óriási kihívást jelentett ezt megtanulni, ráadásul rendkívül gyorsan, egy nagyon intenzív próba-időszak alatt. Tetszett a koreográfia, nagyon szerettem ezt a munkát.” ◊

18+

A 18. születésnap egy ember életében: a nagykorúvá válás. Egy rádióéban?

Lehetőség: egy új műfaj meghonosításának lehetősége.

Öröm: több százezer elégedett hallgató, sok-sok értékteremtő riportalany.

Megbecsülés: számos szakmai díj és elismerés.

És legfőképpen: nap mint nap újabb **megmérettetés**. A következő 18 évben is.

18 ÉVES MAGYARORSZÁG ELSŐ ÉS EGYETLEN HÍRRÁDIÓJA.

 FELNŐTTÜNK A FELADATHOZ.

PAPAGENO

élménykalauz

magazin | blog | stream

Mesék tánc lépésben

○ TANYKPAYEVA ALIYA ÉS SARKISSOVA KARINA - CSIPKERŐZSIKA | Fotó: Nagy Attila

Mindössze három baletthez komponált zenét, Csajkovszkij nélkül mégis valósággal elképzelhetetlen lenne a klasszikus balettrepertoár, de éppígy a karácsony időszaka is. Itthon csakúgy, mint a nagyvilágban. László Ferenc

A hattyúk tava, A diótörő, Csipkerózsika – a balettirodalom alapművei, és egymást követő nemzedékek e darabok láttán és persze Csajkovszkij baletzenéit hallgatva váltak a műfaj elkötelezettjeivé, vagy egyenesen a rajongóivá. Remekművek, melyeknek megszületéséhez nem csupán Csajkovszkij zsenialitására és romantikus érzékenységre, de néhány, okkal meglepő tulajdonságára, így az alkalmazott zeneszerzői fegyelmére, az alázatára és a kudarctűrő készségére is igencsak nagy szükség volt.

Csajkovszkij és a tánc (munka)kapcsolata ugyanis nem indult könnyen, vagy főleg csalódásoktól mentesen. A hattyúk tava – jóllehet, e címmel

találkozván mi már okvetlenül egy kikezdzhetetlen klasszikusra gondolunk –, a mű keletkezése idején, az 1870-es évek közepén a komponista számára inkább a frusztrációk forrása volt. Nem elég, hogy el kellett fogadnia a maga alárendelt szerepét, zenéjét jórészt már eleve a mások által meghatározott sablonokhoz igazítva, de ráadásul a kevéssé lenyűgözőre sikeredett 1877-es ősbemutatót is megszenvedte. A moszkvai premier, és benne különösen Julius Reisinger koreográfiája nem igazán nyerte el a közönség tetszését, s ahogyan azt utóbb a zeneszerző testvére, munkatársa és bizalmasa, Mogyeszt Csajkovszkij megfogalmazta:

„Az előadás, vagyis a díszletek és a jelmezek szegényessége, a szólótáncosok, valamint a balettmester fantáziátlansága, és a zenekar... mindez jó okot adott Csajkovszkijnak, hogy a többieket hibáztassa a kudarcért.” A komponista soha nem is láthatta A hattyúk tavát a klasszikussá vált formájában: azt csak 1895-ben, két évvel az orosz mester halála után bocsájtotta a szentpétervári közönség elé Marius Petipa.

Ha A hattyúk tavát sajnálatosan még nem is, a másik két baletzenéjét már az imént említett korabeli koreográfus-zsenivel, a francia születésű Petipával együttműködve alkotta

meg Csajkovszkij. Az 1890-es évek elején a Csipkerózsika és A diótörő a hajdani táncos és nőcsábító párbajhős irányítása alatt nyerte el máig elragadó formáját, s habár a zeneszerző meg a legendás balettmester személyiség-alkata jócskán különbözött egymástól, a közös munka mégis felettebb sikeresnek bizonyult. Pedig Petipa igencsak alaposan megfogalmazott, sőt kategorikus elvárásokkal fordult Csajkovszkij felé, A diótörő esetében például ilyen részletességgel előírva, mit is vár az ekkor már világszerte ünnepezt mesztől: „Silberhaus polgármester háza ünnepe. Karácsony éjszakáján egy nagy fenyőfát állítanak fel a szalonban – lágy, lassú zene, 64 ütem. A fenyő

kigyúl – pattogó zene, 8 ütem. Vendégek érkeznek, és gyermekek sietnek utánuk – tüzes, vidám zene, 24 ütem, ámultan csodálkoznak – tremolo.”

Csajkovszkij fegyelmезetten igazodott Petipa részletes instrukcióihoz, és bár ilyesformán szinte gúzsba kötve táncolt: alkalmazott zenét komponálva sem adta a saját színvonalá alá. 1890-ben és 1892-ben így jutott – legelőször a szentpétervári – közönség elé két közös balettjük, melyekben még a legkevésbé hangsúlyos karaktertáncok is olyan vonzó kíséretet nyertek, hogy e zenei tételek, tudjuk, a világ hangversenytermeiben, koreográfia nélkül is jól érvényesülnek. Merthogy

○ OLÁH ZOLTÁN ÉS A MAGYAR NEMZETI BALETT - A HATTYÚK TAVA | Fotó: Pályi Zsófia

○ A DIÓTÖRŐ | Fotó: Nagy Attila

Balett

paradox módon Csajkovszkij a legfegyelmesebb kiszolgálóként, praktikus használati célokat szem előtt tartva is megmaradt hétpróbás zseninek.

E három, eredetileg felnőtt közönség számára megalkotott mesebalett réges-rég meghódította az egész világot, s Csajkovszkij vonatkozó muzsikáit lélekelemző művészfilmekről egészen a Simpson család epizódjaiig számtalan helyen felhasználták már. A budapesti Opera közönsége is hagyományosan hű meghittje e táncműveknek, noha ez korántsem volt mindig így. Az Operába jókora késéssel jutottak el ezek a darabok, mi több, kezdetben bizony még fanyalgás is kísérte a Csajkovszkij-ballett magyarországi bemutatóit.

Így amikor 1927 decemberében a Magyar Királyi Operaház műsorára tűzte

A diótörőt (Breda Rezső koreográfiájával és Oláh Gusztáv díszleteivel), akkor akadt sajtóorgánium, amely jó előre „egyenesen érthetetlennek” ítélte az igazgatóság döntését. A „harmincöt év alatt hetvenet öregedett” zenéről pedig még ilyen csacskaságot is leírtak, éppenséggel a Pesti Napló hasábjain: „Sajnos, a »Diótörő«-ben Csajkovszkijt cserbenhagyta az invenciója; a kiváló orosz muzsikusz azonban igazán nem tehet róla, hogy operaházunk éppen ezen az igénytelen kompozíción keresztül mutatja be »Csajkovszkij«-t a budapesti közönségnek.”

A hattűk tava és a Csipkerózsika szerencsére már megmenekedett az ilyesféle kritikus butaságoktól. Annál is inkább, hiszen 1951-ben, illetve 1967-ben mindkét, jócskán megkésett budapesti bemutató a

szovjet-magyar kultúrkapcsolatok jelentőségét is hivatott volt kidomborítani. Merthogy mindkét esetben orosz földről érkezett mester (Aszaf Messzerer, majd Pjotr Guszev) tanította be a balettok klasszikus formáját.

A három Csajkovszkij-balet azóta a magyar táncművészetnek is alpművévé lett. A Csipkerózsika legutóbb 2016-ban, Sir Peter Wright koreográfiájával és Philip Prowse káprázatos színpadképeivel került bemutatásra. A hattűk tava idén novemberben az Opera New York-i turnéjának programján is ott szerepelt. No és a karácsony nélkülözhetetlen kísérője, sőt jószere az ünnepek bizonyossága gyanánt: december 14-től újra A diótörő hosszú sorozata ígérkezett, Wayne Eagling és Solymosi Tamás koreográfiájával, amely 2018-ban elérte a 100. előadást december 31-én. ○

Libri Trend

Könyvekben otthon vagyunk

A Libri Trend havonta megjelenő cikkeiből kiderül, hogy mi a népszerű hazánkban és a nagyvilágban, és hogy milyen tendenciák alakítják a magyar és nemzetközi sikerlistákat. Kövessen minket és legyen mindig naprakész a szórakoztató és szépirodalom legfrissebb trendjeiből!

libri.hu/libritrend

Mi magyar idők

konzervatív közéleti napilap

A kormánypárti újság.

Libri

A truvájt a játék követi a színpadon

Amibe belefog, abban a legjobbat szeretné nyújtani, s bár gyerekkorában vitorlázónak készült, már tízéves kora óta a balett-teremben bizonyít – Komarov Alekszandr a Kijevi Állami Balettintézetben diplomázott, de a kilencvenes évek eleje óta Magyarországon él. Először a Miskolci Nemzeti Színházhoz szerződött, majd 1995-ben a budapesti Magyar Nemzeti Balett társulatának tagja lett. A Solymosi-díjjal jutalmazott táncművészt balettkarrierjéről kérdeztük. *Braun Anna*

Meg tudja mondani, hányszor táncolt A diótörőben?

Kizárt!

Gondolkodjunk együtt! Melyik volt az első?

Először a diplomakoncertemen kellett volna a Herceget táncolnom, de sajnos a térdem miatt nem tudtam színpadra lépni. Akkor derült ki, hogy arthritisem van, ami nemcsak konstans fájdalommal járt, hanem akár a karrierem végét is jelenthette volna, hiszen igazából nem gyógyítható. Így egész fiatalon, nyolc év tanulás után azon kezdtem gondolkodni, hogy pályát kell változtatnom.

Ez talán a kezdetek kezdetén még nagyobb törést jelent, mint később, amikor már egy szép életutat tudhat magáénak az ember...

Nagyon nehéz volt, de úgy döntöttem, folytatom, és mivel az arthritis nem valódi betegség, sokkal inkább egy tünet, igyekeztem olyan körülményeket teremteni, hogy ne uralkodjon el rajtam. Ezért is szerződtem akkor Odesszába, ahol közel a tenger, a jó-dos-sós levegő pedig valóban jót tett az ízületeimnek, nem is volt térdpanaszom abban az időben.

Ha jól értem, a diploma is csúszott – vagy úszott – a térdei miatt?

Nem, csak azon a koncerten nem léptem fel. De előtte már végigcsináltunk mindent, ami a képesítés megszerzéséhez szükséges volt. Ez az alkalom inkább csak tradíció, amikor a friss diplomások megmutatják a tudásukat. Tehát először úgy táncoltam A diótörőt, hogy nem táncoltam. Azóta viszont minden évben... Ha jól végiggondolom, a szereposztásból csak a női főszerepet nem formáltam még meg. Miskolcon Egérkirály voltam,

jártam a valcert, legutóbb Drosselmeierként léptem a színpadra.

Azaz, mivel 1991-ben volt az a bizonyos meg nem történt diploma-előadás, 1992 óta folyamatosan van karácsonyi programja. Akárhogy számolom, ez huszonhat év. Igen, de nemcsak év végi feladat ez. Mármost Magyarországon igen, mert itt csak decemberben játsszuk, de az orosz színházak máshogy működnek. Itt az a szokás, hogy felépítünk egy darabot, ami lemegy egymás után ötször-tízszer, mint a Broadwayn. Odesszában, Kijevben vagy Oroszországban nem ez a trend, ott a repertoáron lévő összes mű megfordul egy hónapban a színpadon. Így aztán A diótörő sem csak a téli hónapok balettje, szinte mindig látható éppen valahol.

Nem lehet túltöltődni ebből?

Alapvetően azért nem érzem unalmasnak, mert annyira szép az az időszak, amihez kötődik. A visszajelzések talán ilyenkor a legerősebbek. Látom gyülekezni a gyerekeket az Opera előtt, nincs olyan év, hogy valaki ne próbálna rajtam keresztül jegyet venni, olyan gyorsan elfogy mind. Ez a darab nagyon közel áll a közönséghez, ezért jó benne lenni. De bevaló, hogyha Csajkovszkij muzsikája megszólal a rádióban vezetés közben, gyorsan elkapcsolok.

Amikor az interjú egyeztetettük, meglepődött, és a telefonban azt kérdezte, miért nem a fiatalokat keresem meg inkább, ők még táncolnak. Negyvenöt év nem jelenti a balettkarrier végét manapság, vagy tévedek?

A pályám látványos, mondjuk úgy, truvájos részének ez már a befejezése.

Ennyi idősen az ember lomhább a színpadon. Más típusú feladatok, más kihívások illenek ilyenkor hozzánk, de szerencsére vannak olyan szerepek, amik kifejezetten jobban állnak az idősebb táncosoknak. Most több pantomim, több játék kell, és néha el kell engednem a zenét. Egész életemben nagyon pontosan, a hangokra kellett mozdulnom, most egy kicsit fel kell szabadulnom ez alól. Soha nem voltak különleges adottságaim, most sincsenek, ugyanakkor a muzikalitásom miatt nagyon sok helyzetet jól meg tudtam oldani.

Különleges adottság az eltökéltség is.

Fizikai képességekre gondoltam. Van, aki balettművésznek születik: olyan a testalkata, olyanok az ízületei, úgy áll a csípője. Másoknak keményen meg kell dolgozniuk azért, hogy alkalmassá tegyék magukat erre a nem hétköznapi terhelésre. Mi gyerekkorunk óta dolgozunk, és természetes, hogy a szervezetünk egyszer csak kimerül. Természetesen nem arról van szó, hogy civilként hogyan működik a test, hiszen a sok mozgás, a kíméletesebb élet miatt engem például gyakran néznek fiatalabbnak a kortársaimnál. Szakmai szemmel viszont jól látható a változás. Annak ellenére, hogy egészen tízéves koromig egyáltalán nem készültem táncművészként, most elégedett vagyok azzal, hogy így alakult. ○

Az interjú teljes terjedelmében a Tánc.reblog.hu oldalon olvasható.

Türelmem szerepet terem

Nyáron vette át a kamaraénekesi címmel járó fehér porcelánhattyút, de még őszi találkozásunkkor is meghatottan emlékszik a pillanatra. Átfut a hátán a jóleső bizsergés, amikor Eötvös Péter darabjáról esik szó, és nevetve mesél a göndör parókájáról, ami összeformni látszik gyilkos vagy ármánykodó operai szerepeivel. Szegedi Csabával beszélgettünk.

Filip Viktória

© CARMINA BURANA | Fotó: Csibai Szilvia

Amikor tizenévesen lelkipásztornak készült, gondolta volna, hogy egyszer olyan elvetemült alakot is meg fog jeleníteni a színpadon, mint a Porgy és Bess® Crown-ja?

Még az sem fordult meg a fejemben, hogy pozitív hősök szólamát fogom egyszer énekelni. Bár első ránézésre ez a két dolog távol áll egymástól, lelkiségét tekintve nagyon is hasonló: kiállni az emberek elé, és felemelni a lelküket vagy elgondolkodtatni őket lehet a zene és a Szentírás erejével is. Papageno, Marcello, Figaro, és a kedvenceim, a János vitézből Bagó vagy épp Hány János megformálásához nem kell olyan mélyre mennem a librettóban, a háttérinformációkban, a szerepformálásnál nem kell annyi eszközt bevetnem, mégis kikerekednek, mert önmagukban is csodálatos karakterek. Crownnal, Paolo Albianival a *Simon Boccanegrából*, Biberachhal az *ős-Bánk bánból* (ez utóbbiakat ugyanabban a hosszú, göndör parókában játszom), Jagóval azonban jóval többet kell dolgoznom, gondolkodnom rajtuk, de általuk a színpadon kiélhetek néhány negatívumot is, és végül valósággal lubickolok a feladatban. Valójában a drámai szerepekben érzem jól magam, és főképp a mondanivaló érdekel.

© DON GIOVANNI | Fotó: Tomas Opitz

Mint például Bánk bán esetében?

Minden férfi operaénekes álma ez a szólam, bevallom, az enyém is, ezért ez volt a tavalyi évad legnagyobb ajándéka számomra. Épp Jagót énekeltem Ausztriában, amikor telefonon felkértek a baritonváltozat címszerepére. Majdnem kiejtettem a készüléket a kezemből... Meg se néztem a kottát, azonnal igent mondtam. Bánk bánon keresztül meg lehet mutatni mindent: indulatokat, érzelmeket, szívemet-lelkemet, és amióta két gyermekem van, talán az alakításom is hitelesebb.

Crownként is vérfagyasztó volt...

Olyannyira, hogy a premier után a művészbemutatómra állógó csoporttól kaptam is néhány indulatos

megjegyzést. Ezek szerint jól végeztem a dolgom. *(Nevet)*

Helyezett a művészekre nyomást az a történelmi tény, hogy harmincöt év után, és az all-black cast kitételnek is ellenállva, új rendezésben mutatták be Budapesten a művet?

Nem, mert a mi feladatunk más: erre a fantasztikus zenére és a színpadi megvalósításra koncentráltunk. Nagyon hálás vagyok az Opera vezetőinek, hogy kiharcolták az előadások lehetőségét, ami nekünk is, és főképp a közönségnek óriási élményt jelentett.

Decemberben pedig újra premier volt, mégpedig A Nyugat lánya, amelyben Jack Rance seriffet alakította.

Nehéz szólam, meg kellett vele birkóznom, de kitartó és türelmes voltam, így napról napra közelebb kerültem ahhoz, hogy megfejtsem.

Az előbb említett két fontos tulajdonságot. Melyek azok a további jellemvonásai és kik azok a személyek, akik gyerekkorának helyszínétől, Perkupától az Operaház színpadáig, és számos elismerése mellett a kamaraénekesi címig vezették?

Erős hitem van, ami mindig átlendít a nehézségeken, és nem felejttem el a gyökereimet, ami nagyon fontos számomra. Nem hagyom, hogy a problémák, betegségek, a szerepek súlya vagy nehezebb helyzetek terhe nyomasszon. A neveltetésem is közrejátszik az eredményeimben, mert a szüleimtől önállóságot tanultam és bizalmat kaptam. Szorgalom és alázat is kellett ahhoz, hogy tizenkilenc évesen elfogadjam azt, hogy nem vetek fel teológiára és elkezdjek az otthonomtól távol, Budapesten énekelni tanulni. Elhivatottság nélkül nem álltam volna meg a helyem a Bartók Konzervatóriumban eltöltött, kemény, sok bepótolnivalóval járó két évben, és nem nyertem volna felvételt a Zeneakadémiára. A feleségemnek hála nem kell választanom a család és a karrier között – amire kevés

© PORGY ÉS BÉSSZÉ | Fotó: Berecz Váler

példát látok –, a két kisfiamnak pedig a józanságot köszönhetem, hogy nem hagynak elszállni a díjak, a jól sikerült előadások, premierek után érzett eufóriába. Az Opera vezetésétől a tíz évvel ezelőtti diplomaosztóm után azonnal bizalmat kaptam, amit nagyon köszönök.

Ősztől indult útjára az Operát az Operából! turnésorozat, amelynek keretében olyan városokba jut el a műfaj, ahol az nem, vagy ritkán elérhető. Önnek is van hasonló missziója Perkupán. Mit tapasztal, mennyire fogékonyak az ebben a világban kevésbé járatos nézők?

A Perkupai Operafesztivál is azért született három éve, hogy aki anyagi, egészségügyi vagy bármilyen más okból kifolyólag nem tud ellátogatni

a Magyar Állami Operaházba, vagy az Erkel Színházba, az is részesüljön minden jóból, amit az opera jelent. Ha már lelkipáztorként nem tudok a szülőfalum javára válni, ilyen módon viszek haza akkora szeletet a zenéből, amekkorát csak tudok. Nemcsak az ottani közönség, hanem mi, fellépők is sokáig töltekezhetünk azokból az élményekből, amit ott kapunk. A díszlet-, jelmez- és zenekariárok-mentes közvetlen kapcsolat révén a hallgatók is megtapasztalják, hogy operát énekelni nagyon egyszerű és emberi dolog. Tavaly januárban, amikor felkertem Sáfár Orsolyát, még nem tudtam, hogy ő és én is az Operaház Kamaraénekesei leszünk, így nyáron László Boldizsárral együtt három hatyúbirtokos volt jelen a református

templomunkban.

Ötven szerep van a repertoárján. Melyik elsajátítását érzi a legnagyobb teljesítményének?

Mivel viszonylag későn kezdtem el zenét tanulni, az elméleti tárgyakkal nehezebben birkóztam meg, és most is több időt kell fordítanom arra, hogy a művek összhangzásában megfelelően tájékozódjak. És itt kerülnek elő a korábban említett jó tulajdonságaim, amik között a szorgalom is ott szerepel. Eötvös Péter *Senza sangue* című darabját megtanulni számomra a technikai csúcspont jelentette. A magasságok, a mélységek, maga a szöveg és a mögötte meghúzódó jelentés is egészen rendkívüli. Van egy-két szólam, amit nagyon szeretnék elénekelni. Ilyen Rigoletto, vagy – bár bariton vagyok, de – Otello is nagy álmom. Azonban türelmesnek kell lennem, nem szabad a szerepeket siettetni.

Leo Nuccit is csak Solti Györgynek sikerült eltéríteni Otellótól, és Jago felé irányítani...

Doman Katalin korrepetitorral sokat foglalkoztunk Jago szólamával, amit kezdetben magam is korainak éreztem. Sűrű a zenei szövet, nagyok a mélységei, a *Bordalban* pedig már tenormagasságokat is meg kell szólaltatni. De megtanultam, eltettem, megint elővettem, és egy idő után azt éreztem, hogy jól szól, jó énekelni. Ez számomra a legfontosabb: ami éppen adatik, abban örömet leljem. Ez a tíz év is gyorsan elrepült, de a Kamaraénekesi címre és az átadás pillanatára a Csillagóra gálán még sokáig emlékezni fogok. Nem emiatt csinálom, de nagyon jól esik a visszaigazolás, a megbecsülés és az elismerés, ezért minden erőmmel azon dolgozom, hogy továbbra is méltó legyek a bizalomra. ○

Élmény!
Minden tekintetben.

Lehár: A mosoly országa
A Müpa és a Shanghai Opera együttműködésében.
2019. február 1., 2.

mupa.hu

Stratégiai partnerünk:

Stratégiai médiapartnerünk:

A Müpa támogatója az Emberi Erőforrások Minisztériuma

Jegyek kaphatók a Müpa jegypénztáiraiban, valamint online a www.mupa.hu oldalon. További információ: +36 1 555 3300, +36 1 555 331

Kiemelkedő szakmai siker volt az Opera együtteseinek tavalyi bemutatkozása a Müpában. A nézők és a művészek is szerették ezeket az előadásokat, így örömmel várhatjuk a folytatást. Most is három szerző roppant apparátusú remekműve csendül fel, amelyekről e különleges produkciók karmestereit faggattuk. Szabó Z. Levente

Nagyívű zenedrámák koncertszerűen

Időrendben haladva Wagner *Bolygó hollandijával* találkozhat először a közönség. Egy kortársa szerint bárhol nyitjuk ki a partitúrát, szembefúj a szél. Kesselyák Gergellyel, az Opera első karmesterével arról beszélgettünk, hogy nem erősíti-e ez azt a sztereotípiát, amely szerint Wagner igen fennkölt, nagyon elvont, és elit közönséghez szól? „Nekem tetszik ez a kijelentés – mondja. – Kétségtelenül létezik a köztudatban egy rigorózus kép a német zeneszerző óriásról, de A bolygó hollandi igazi romantikus alkotás, még ha feszegeti is a kereteket. Minden operánál fontos momentum, hogy a szerzők nem vájtfülű kisebbségnek írták a műveiket.” A díszlet és jelmez nélküli előadás felveti azt a problematikát is, hogy lesz-e lehetőség más hangsúlyok előtérbe helyezésére az operaházi rendezésekhez képest?

○ KESSELYÁK GERGELY | Fotó: Nagy Attila

„Vezényelni nem vezényelek másként egy művet attól, hogy koncertszerűen adjuk elő. Ami pedig a kapcsolatokat illeti a rendezőkkel, azt kell mondanom, eddig sosem volt kellemetlen élményem. Én is vittem már színre operát, de amikor karmesterként veszek részt a munkában, a két dolgot el tudom és el is kell választanom egymástól, hiszen a rendező jó esetben kész koncepcióval érkezik: van egy kristályszerkezete, amibe nem szerencsés belenyúlni.”

A *Simon Boccanegrát* Kocsár Balázs főzeneigazgató vezényli, akit – saját szavai szerint – régi kapcsolat fűz Verdi zenedrámájához. „A debreceni első periódus utolsó bemutatója volt ez. A kilencvenes években az összefogásért küzdöttem, azt reméltem, így lendíthető fel az ország nagyvárosaiban az operajátszás. Volt időszak, amikor a repertoár a legmegszokottabb, legismertebb néhány műből állt. Kis túlzással még Mozart is újdonságként hatott. Többek között azért esett a választásom erre az operára, mert furcsa módon nem tartozik Verdi legismertebb, ha szabad ezt a szót használni, „mainstream” darabjai közé. Holott fantasztikus az a kifejezőerő, ahogy ábrázolni tudja Fiesco dühét, igazi

drámai fejlődését.” De vajon ez a drámai elem ugyanolyan hatásosan érzékelhető koncertszerű előadásban is? „Természetesen minden nagy operához szorosan hozzátartozik a szólisták játéka, a látvány, a rendezés – mondja a főzeneigazgató. – De az is egyértelmű, hogy zenei műfajról van szó, ahol az énekesek elsősorban a hangjukkal dolgoznak, és a zenekar is fontos szereplő, amely most meg is jelenik a színpadon. Ez nagyon fontos dolog számukra, számunkra, mert operai zenésznek lenni teljes elkötelezettséget jelent. Többnyire a zenekari árokban muzsikálunk, mégis, járt itt olyan, a világ leghíresebb szimfonikus együtteseivel dolgozó zeneszerző, aki elragadtatással szólott ennek a csapatnak a munkájáról.”

A harmadik mű Goldmark Károlytól a *Sába királynője*. Kovács János karmestertől, a Magyar Állami Operaház örökös tagjától, mesterművésztől azt kérdeztük, ő választotta ezt a művet, vagy megkapta a feladatot? „Kiosztották rám, és utólag nagyon örülök ennek. Megismerhettem egy csodálatos művet, amit a szerző és a téma miatt sokan tévesen kötnek szent iratokhoz. Ízig-vérig romantikus alkotás, amelyben megjelenik a szerelem minden fájdalma és mélysége, miként a választás kényszere is. De, mint említettem, korábban nem ismertem, miként magát a szerzőt sem elég alaposan. Régebben vezényeltem a hegedűversenyét, és azt tapasztaltam, hogy komoly tudású, nagy tehetségű komponistáról van szó. Mégis, bár nem szeretem, amikor valakire azt mondják, egydarabos szerző, kétségtelen, hogy Goldmark operája magasabb polcon van, mint a többi műve. A három főszereplő mindegyikének olyan szólama van, ami végtelenül nehéz, már-már meghaladja azt, amit elvárhatunk az énekesektől. De olyan művészekre támaszkodhatok, akik a korábbi előadásokon már bizonyították, hogy fantasztikusan megoldják ezt a feladatot. Ehhez társul a zenekar mesés hangzása, úgyhogy mindenképp különleges élményre számítok.” ○

○ KOCSÁR BALÁZS | Fotó: Herman Péter

○ KOVÁCS JÁNOS | Fotó: Rózsa Zsuzsanna

○ HÁMAR ZSOLT, RÓSER ORSOLYA HAJNALKA, MEGYESI-SCHWARTZ LÚCIA, SZAPPANOS TIBOR, KOVÁCS ISTVÁN, A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ENEKÁRA ÉS ZENEKÁRA | Fotó: Nagy Attila

Az idő szava, színe és zenéje

Újévi hangversennyel indult a 2019-es esztendő az Erkel Színházban. Beethoven IX. szimfóniája előtt három olyan művel találkozhatott a közönség, amely erre az ünnepi alkalomra született. Az összművészeti törekvés és az „idő” mottó jegyében egy évköszöntő költemény, egy festmény és egy zenemű bemutatójára is sor került e rendhagyó, vidáman komoly estén.

Pallós Tamás

A verselő Kiss Judit Ágnes örült a felkérésnek, azt is elmondta, miért: „Jólesett, hogy Kollár Árpád költő rám gondolt és engem ajánlott a feladatra. Jelentős felelősséggel jár egy nagy közönségnek szánt vers.” E megbízatásáról szólva a szerző írói műhelytitkaiba is bepillantást engedett: „Az újév mindig számvetés, vissza- és előretekintés; fordulópont. Ilyenkor olyasmit szoktam játszani, hogy végiggondolom, mi volt az adott esztendőben a három legjobb és legrosszabb dolog. Azon már régen túl vagyok, hogy újévi fogadalmakat tegyek, írói szempontból azonban tervezek. A munkáimmal kapcsolatban szeretem a határidőket. A határok nekem általában jót szoktak tenni. Ezért is jóleső érzés számomra például formában írni. Az újévköszöntő szöveghez kaptam bizonyos hívószavakat, amelyek ugyanakkor kulcsot adtak ahhoz, hogy hármunk különböző műfajú alkotásai között legyen egyfajta összekacsintás.”

A nonfiguratív munkáiról ismert festő, Lelkes A. Gergely számára az idő még újévkor sem játék: „Tavasszal ajánlották fel ezt a témát. Érdekel, izgalmasnak

tartottam, szívesen vállaltam. Viszonylag lassan dolgozom, hosszan érlelődött a gondolat. Kerestem, hogy a felvétellel kapcsolatban mi az, ami személyesen leginkább megérint. Az újév összegző ünnep is, ezért úgy gondoltam, talán nem baj, ha kicsit filozofikusabban közelítem meg. A klasszikus idő-bölcsélet két alapfogalmánál kötöttem ki. A kronosz a pergő, múló, megfoghatatlan, versenyre sarkalló idő, amelyben legtöbbször elveszítjük önmagunkat. A kairosz pedig az üdvösség ideje, az örök jelenvalóság, az el nem múló pillanat. A keresztény időfel-fogásban a kronosz és a kairosz együtt áll, valamilyen módon komplementerei egymásnak. Ahogy a világosság a sötétségben, úgy a kairosz a kronosz rohanó idejében tud számunkra felfényleni. A vertikális-horizontális képi építkezés során fakturális elemekkel, a szín és a forma viszonylataival élek. A kompozíció lényege egy óraingára emlékeztető főtengely. Függőlegesen két végpontként az ősfény és a földszereű anyag »alapminősége« jelenik meg. Az említett tengely egy alapszínek alkotta, dinamikus áramló kék-vörös közegbe kerül.”

Gyöngyösi Levente zeneszerzőként eleinte bizonytalan volt az idő zenei megformálását illetően, aztán végül egy könnyed nyitány mellett döntött. „Az Operától kapott megtisztelő, konkrét témát adó felkérésre kifejezetten jókedvű, vidám zenét komponáltam. Az *Órák nyitányában* adott egy »óraketyegés« a fafúvókon, amely fölött a hegedűkön szólal meg a főtéma; a mű vége felé pedig egy komikus, meglepő fordulat következik be.” Mozgalmas alkotói hétköznapijairól a komponista elárulta: „Az idei évem igencsak sűrűnek ígérkezik. Örömmre egyike vagyok azoknak, akik elnyerték a Magyar Művészeti Akadémia alkotói ösztöndíját. Ennek köszönhetően megvalósulhat régi vágyam: egy nagyszabású, nyolcvanperces oratórium Madách *Tragédiájából*. Tervben van *A Mester és Margarita* című opera-musical lemezfelvétele és a budapesti nagyszínpadi bemutatója is. Az Erdődy Kamarazenekarnak egy vonószekari darabot ígértem. Szeretném befejezni Thomas Tallis motettáját, a *Spem in alium* ihletésére születő, negyvenszólamú kórusművet, a *Beati pauperes spiritu*-t, amelyet a Cantemus Kórus fog megszólaltatni.”

Január 1-jén egy derűs estét szenteltünk az időnek, amely bár gyorsan múlik és nyomot hagy, alkalmat ad arra, hogy minden téren kiteljesedjünk. ○

Signor Crescendo

Százötven éve hunyt el Gioachino Rossini. Ebből az alkalomból felavatták a zeneszerző mellsobrát a korszerűsítés alatt és állványok mögött álló Operaházban, ahol a dalszínház énekesei kedvenc áriáik előadásával tisztelgetek az olasz mester előtt. Csabai Máté

○ HORVÁTH ISTVÁN | Fotó: Berecz Valter

Rossini zenéje a boldogság szigete, a fantázia és kipadhatatlan energia világa. Karrierje viszont egészen szokatlan, és nem kevés csodálkozásra ad okot. Apja kürtön játszik, anyja énekel, és a fiú tehetségére is hamar fény derül: tizenkét évesen opera-előadásban szerepel, és még nem lép a második ikszbe, amikor tíz bemutatott dalművel dicsekedhet. Annyira imádja Mozartot, hogy „a kis

német” gúnynevet kapja a bolognai konzervatóriumban. Első hatalmas sikere a *Tankréd*, amellyel rögtön meg is újítja a műfajt. A közönségnek akkoriban nem volt szíve csücske az opera seria, figyelmüket a felvonások közötti balettjelenetek kötötték le leginkább. Rossini viszont bombasztikus hatású zenét ír – számúzi az unalmas recitativo seccót, gazdagabb hangszerelést alkalmaz, és védjegyévé teszi a

crescendo accelerandót. Nem véletlenül ragad rá a Signor Crescendo név.

Velence számára az *Olasz nő Algírban*, a nápolyi dalszínháznak *A tó asszonya* és az *Otello* című operákat írja, az utóbbival bizonyíthatóan Verdi is megihleti. A legnagyobb sikert *A sevillai borbély*al aratja Rómában, pedig hátrányból indul: Paisiello hívei még tüntetést is szerveznek a darab ellen, mert úgy vélik, kedvencük Beaumarchais-feldolgozásánál úgysem lehet jobbat alkotni. Persze, hogy lehet.

○ SZEMERE ZITA | Fotó: Berecz Valter

○ SZEGEDI CSABA | Fotó: Berecz Valter

○ BALGÁ GABRIELLA | Fotó: Berecz Valter

Beethoven elismerését is kivívja, aki azt tanácsolja neki, hogy komponáljon több vígoperát: „Az olasz opera célja a szórakoztatás – mondja a bécsi mester. – Mindenekelőtt írjon minél több olyat, mint a Sevillai.”

Az olasz közönség nem tud betelni Rossini darabjainak humorával. „Azt hittem, örültek fognak tartani, de úgy tűnik, ez a közönség még nálam is örültebb” – írja az Olasz nő bemutatója után Velencéből. Legendásan gyorsan komponál, azzal dicsekszik, hogy nem fordít egy-egy operára több időt két hétnél. Harminc éves, amikor megházasodik – ahogy később Verdi, ő is énekesnőt, Isabella Colbran szopránt, műveinek tolmácsolóját veszi el.

1824-ben Párizsba költözik, ahol Stendhal „a zene Napóleonjaként” üdvözlöi. Rossini úgy érzi, grandiózus

művet várnak tőle – első franciaországi bemutatója, *A reimsi utazás* is hatalmas siker volt! –, így születik a négyórás *Tell Vilmos*. A zeneszerző még csak harminchét éves, de úgy érzi, megfáradt. A *Tell Vilmos*, amelynek ma csak a nyitánya közismert, sikert arat, de Rossini kudarcként tekint rá. Jólétben éli életének hátralévő részét, állandóan társaságban van, mégis magányos. Betegség gyötri, de nem beszél a problémáiról, sem arról, hogy miért nem ír több operát. Látzólag a kulináris élvezetek érdeklik a leginkább.

„Boldog 18. születésnapot” – ezekkel a szavakkal köszönti magát Gioachino Rossini 1864-ben. A sevillai borbély zeneszerzője valójában hetvenkét éves abban az évben, de az, hogy február 29-én született, mindig is szórakoztatta.

„Rossini (...) élete nem hagy más nyomot maga után, mint azoknak a kellemes élményeknek az emlékét, amelyekkel a szíveket eltölti” – írja Stendhal a zeneszerzőről szóló monográfiájában. Hatása megfoghatatlan az operatörténetben: Donizetti, Bellini, Verdi és Meyerbeer művészetére közvetlenül hatott, az Operaház 2018/19-es évadának főszereplőjére, Giacomo Puccinira közvetlen. Különösen a *Gianni Schicchi* című egyfelvonásosban érződik a hatása, amely a sevillai borbélyhoz hasonlóan a commedia dell'arte hagyományát folytatja. Rossini és Puccini az olasz opera fénykorát foglalják keretbe: a pesarói hattyú drámai érzeke és humora tette először naggyá az olasz nemzeti operairást, a *Turandot* zeneszerzője pedig egy befejezetlen művel tetőzte azt. ○

Itt a tél

Vannak tényezők, amelyek kijelölik bizonyos munkafolyamatok határidejét. Ilyen a tél beköszönte is. Az Operaház és az Eiffel Műhelyház azonban felkészült a fagyokra, így hamarosan kezdetét veszik az izgalmas belső munkálatok. Persze az idevezető út sem volt unalmas.

Mona Dániel

Bár korábbi cikkeinkben feltűnően sokszor említettük a „bontás”, „lebontás” és „elbontás” szavakat, mostanra inkább az „elkezdődött”, „épül” és „elkészült” kifejezések jellemzik a kőbányai Eiffel Műhelyháznál történő folyamatokat. November 30-án a bokrétaünnep alkalmával a sajtó képviselői is megcsodálhatták, milyen sokat haladt az építkezés az elmúlt bő egy évben. De vegyük is fel a fonalat, lássuk, mi minden történt a legutóbbi beszámoló óta!

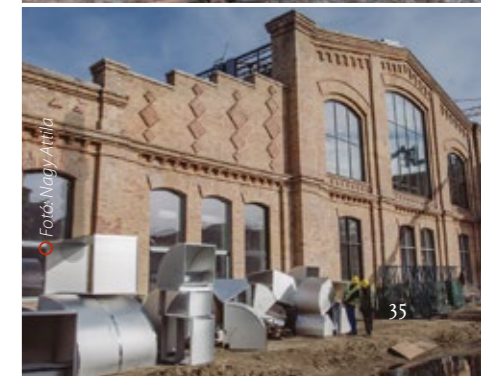
A műhelyházban befejeződött a vasbeton dongák nyáron megkezdett zsaluzása és kibetonozása, és bekerültek az acél vonórudak. Elvették a zsaluzatot, ezáltal kitisztult a leendő Bánffy-terem és a két próbaterem területe, amelyek immár szerkezetkészben várják a további fejlődésüket, az akusztikai burkolatokat és padló szerkezetet – így vált a komplexum alkalmassá a sajtóesemény befogadására. A vasbeton donga belső falfelületeire – az operaházi műfajokat lehető leginkább segítő akusztika érdekében – szálal anyag szigetelést és két réteg gipszkartont erősítettek, ezek alá lesznek befüggesztve a hangvető panelek. Külön érdekesség, hogy az említett három terembe a közel 2 m²-es akusztikai burkolatokat az Opera szcenikai műhelyei gyártják, amely

az eddig megszokott díszletgyártáshoz képest teljesen másféle munkát igényel, így nagy kihívást jelent az intézmény asztalos- és festőműterme számára. Az előcsarnokban a látszóbeton falfelületek tisztítása, esetenként lazúrozása történik, amelynek csinosításáról az ún. betonkozmetikus gondoskodik. Mivel az acélszerkezetek teljes valójukban láthatóak lesznek az előcsarnok terében, esztétikusabbá tételük is nagyon fontos, ezért nemrég újra lekezelték az acélfelületeket. A látszóbeton belső falak felületképzése is hamarosan célba ér.

A falak tehát gyönyörűen haladnak, és a tető is hamarosan lefedi a teljes épületet. A hátsó, üzemi részen is elhelyezték az utolsó pakettfalakat, így a háromnegyed részben már fedett tető

nemsokára teljesen bezárul. Október folyamán az elől található csarnokrész is teljes egészében tető alá került, így az Eiffel Műhelyház főépülete kívülről (de felülről mindenképp) lassan elnyeri végleges formáját. Annál is inkább, hiszen beépítették az ablakokat, és a végéhez érkezett a két rövid oldal véghomlokzati téglarchitektúrájának tisztítása, javítása, pótlása, valamint elkezdtek a párkányok bádogozását is.

Természetesen belül is egyre inkább hasonlít az épület jövőbeni önmagára. Helyükre kerültek a függönyfalak, sok helyen pedig felszerelték a hűtésért és fűtésért felelő Fan-coilokat. Apropos fűtés... Itt december 3-án indult a fűtési szezon, amihez a FŐTÁV Zrt. már lefektette a távhővezetékeket. A fedett műhelyház temperálása után lehetővé

Fotó: Nagy Attila

válík olyan belső munkák megkezdése is, amelyeket a hőmérséklet szabályozása nélkül nem tudna elvégezni a vállalkozó. Mivel azonban mind a távhőfogadóközpont, mind az ELMŰ trafóhelyisége elkészült az üzemeltetési (D) épületben, nem lehet akadály a hideg. Az említett D- és hamarosan a C-épület is szerkezetkész állapotba kerül: kész az aljzatbeton, valamint a lábazati szigetelés, és hamarosan befejeződik az eredeti faszervezet javítása, bizonyos elemek cseréje, a felületek rovar- és gombaölő szerrel való kezelése. Elkészültek a belső válaszfalak, gépészeti kiállások és elektromos bekötések is.

Az Eiffel Műhelyház szélső hajói, vagyis a szociális blokkok is jól állnak: gipszkarton falak kerültek a helyükre, gépészeti és vizes kiállásokat, csatornákat hoztak létre, elektromos vezetékeket vezettek be. Kialakultak a szólistaöltözők, a kisebb műhelyek, magyarán szinte minden, ami a színház- és a próbatermek kiszolgálásához kell. Folyamatban van az egész komplexum

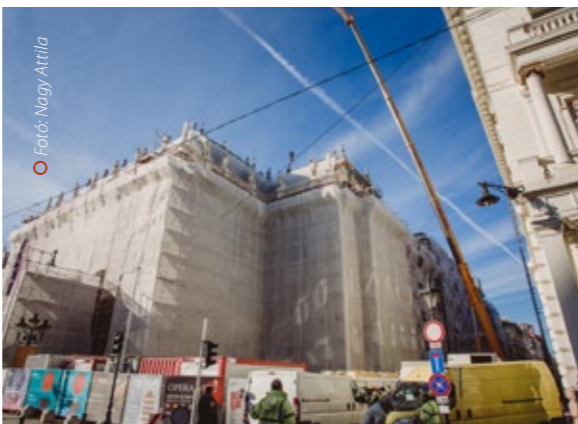
esővízelvezetéséhez szükséges csatornák kiépítése is, és várják a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. által biztosítandó új csatornabekötést a Kőbányai út felől, amelyre az Opera rendszere rácsatlakozhat majd. Megkezdődtek a belsőépítészethez szükséges anyagbemutatók, amelyek során elfogadásra kerültek a szaniterek, burkolatok, ugyanígy döntés született a homlokzati vakolat- és belső falszínekről, ajtókról, kilincsekről és lámpákról.

Lassan megjelennek majd Kőbányán az Opera üzemeltetési munkatársai is, akiket ettől a ponttól kezdve aktívan bevonnak az Eiffel életébe, ugyanis az épület a közműveket tekintve nemsokára üzemelésre kész lesz. A hely és az atmoszféra megismerésén és megszokásán túl az intézmény üzemeltetésért felelős dolgozói elkezdik felfedezni és kitanulni az ottani új rendszereket, hogy a tényleges nyitásra már otthonosan mozogjanak az Opera legújabb és leghatalmasabb épületegyüttesében. Érdemes szót ejtenünk az

étkezőkocsiról is, amelynek felújítása tovább folytatódott. A szerelvény külsejét szakértő csapat rekonstruálja a Vasúttörténeti Parkban található „testvérkocsi” alapján, visszavarázsolva az eredeti állapotot. Belül viszont az Opera stílusa lesz uralkodó, díszletszerűen imitálva az eredeti felületeket. Egy falpanelre kerülő rajzolt tapéta emlékeztet majd minket a nosztalgia-kocsi egykori belsejére, és idéz egyúttal színházi hangulatot, miközben valódi ülőbútorok, kis büfépult, asztalok és lámpák teszik használhatóvá és kényelmessé az eredeti funkcióját visszanyerő vasúti járművet. Nem véletlenül említettük a színházi hangulatot, hiszen a szerelvény belsejének kialakításában is az Opera szcenikai gyártó műhelyei vesznek részt – a művészi színvonal tehát garantált.

Az Operaházhoz egymondatnyi kitérővel jutunk el, mégpedig az Üzemházon keresztül. A Hajós utcában lévő épületben ugyanis folyamatosan telepítik az új gépeket, és megkezdődött az Operaházig húzódó gépészeti nyomvonalak kiépítése.

De át az Andrássy útra! Mi újság az Ybl-palota homlokzatával? A tisztítás jól halad, a szobrok felújítása, pótlása, a Zsolnay kerámia díszek megerősítése változatlanul folyik, a festőrestaurátorok elkezdték az aranyozás javítását, mégpedig 23.75 karátos aranylapokkal. Hamarosan eldől, milyen árnyalatú legyen majd pontosan a homlokzat

Fotó: Nagy Attila

Fotó: Nagy Attila

vakolt felülete, tehát a két oldalsó és a hátsó homlokzati szakasz. A belső terekhez kiválasztották a lámpákat, valamint a hideg- és melegburkolatokat. A télre való tekintettel ezt az épületet is temperálni kell, ez az Operaház közönségforgalmi tereinek állagmegóvásához és karbantartásához is szükséges. A pincében elkészültek a falszigetelések, bekerültek az új válaszfalak, illetve kifestették az ottani közlekedők mennyezetét is, ahol a továbbra is látszón szerelt gépészeti és elektromos vezetékek futnak majd. Ahol már kész az aljzatbetonozás, illetve a vakolás és festés, oda már beköltöztek az új gépek, és várják, hogy beüzemeljék őket. Az Opera megkapta az építési engedélyt a Dalszínház utcai karzati lépcsőházban létesítendő lift elkészítésére, így a földszintről a jövőben könnyedén feljut majd a közönség a 3. emeleti karzatra, illetve a 4. és 5. emeletre. Ez új szintként jelenik meg a karzatlépcsőház terében, a jelmeztár mellett kialakuló multifunkcionális térben.

A baletttöltözőkben jelenleg a könynyitett betonajzatok építése folyik, valamint megkezdődött a véglegesített gépészeti és elektromos nyomvonalak és kiállások szerelése is. A restaurátorok januárban kezdenek el dolgozni a 3.

emeleti karzaton és az ottani közönségforgalmi területeken, februárban pedig az előcsarnok, a díszlépcső, a nagybüfé és a nézőtér kerül sorra.

A korábban bemutatott minta alapján zöld utat kapott az Operaház ablakainak felújítása is, amelyek visszakapják a fa restaurátorok által kikutatott és rekonstruált eredeti színüket és hangulatukat, de az épületfizikai követelményeknek jobban megfelelő üvegezéssel és tömítéssel látják el őket. A nyílászárókat kézzel festik, így előzve meg a vadonatúj ablakok látszatát, és tartva meg a patinás érzetet. Szerencsére nem kell mindentől újat tervezni. A jövőbeli nézőtéri padozathoz például – a régi kibontása már megkezdődött – a meglévő szellőzőrácsokat használják majd, csak a légáram szabályozásához szükséges csappantyúkból lesz szükség újra. Ami viszont még jobb hír, hogy a Lotz-freskó sincs veszélyben: valamennyi – acél és faszervezeti – szakértő rendben találta a kupolát, mindössze kisebb javításokat, megerősítéseket, toldásokat javasoltak. Ha az apróbb repedések nincsenek összefüggésben a felette található szerkezet csomópontjaival, úgy végleg fellélegezhetünk, hogy a 135 éves alkotásnak nincs semmi komoly baja, és várhatóan nem is lesz. A festőrestaurátorok természetesen átfogó karbantartást végeznek majd a felületen, hogy megtisztítsák az építkezés során ráakadott portól, és elvégezzék a kisebb javításokat. ○

A korszerűsítési és építkezési munkálatok állapotának részleteiért köszönet Józsa Anka beruházó építésznek.

Ki tanul szívesen zenét?

Már az általános iskolában eldől, hogy valaki botfűlőnek és fahangúnak tartja magát vagy sem, s így az is, hogy később akar-e majd zenével foglalkozni – állítják a Northwestern Egyetem kutatói. Steven Demorest professzor szerint sokan csak azért fosztják meg magukat a zenélés örömétől, mert már kiskorukban elhitték magukkal, hogy nincs hozzá tehetségük. Általános iskolában szinte az összes amerikai gyerek jár zeneórára, s először a középiskolában van lehetőség a tárgy leadására, amit a többség meg is tesz – csupán 34 százalék dönt úgy, hogy továbbra is foglalkozik zenével. Hogy ennek okát kiderítsék, a kutatók 319 hatodikost hallgattak meg öt iskolából. Családi háttérük mellett arról is kérdezték őket, mennyire tartják magukat zeneileg tehetségesnek, milyen a zenével való kapcsolatuk, illetve mennyire befolyásolja őket kortársaik véleménye. A családi háttér, a saját magukról alkotott vélemény és a kortársak befolyásoló ereje együtt 74 százalékos biztonsággal megmutatta, ki hajlamos később zenével foglalkozni és ki nem – és érdekes módon minderre nem volt hatása annak, ki mennyire szerette a zenét. A professzor szerint mindez arra vezethető vissza, hogy a legtöbben úgy gondoljuk, a zenélni tudás a tehetségen múlik, nem pedig egy elsajátítható képesség, ezért aki tehetségesnek tartja magát, az tovább foglalkozik a zenével, így még jobb lesz benne, míg aki nem érzi magát tehetségesnek, az abbahagyja, amint nem kötelező – és felnőttként már hiába bánja ezt a döntését. ...

Az ajtó mindig nyitva áll

◉ BÖRÖCZKI KRISZTINA, KALMÁR MÓNIKA, MENDELÉNYI ZSÓFIA, ZUBÁN ERIKA, FARKAS MÓNIKA | Fotó: Csibi Szilvia

Legyen szó bonyolult ügyintézésről vagy csak egy kis odafigyelés-igényről, az Opera humánerőforrás-gazdálkodási osztályán egymásnak adják a kilincset a munkatársak, akik abban az időszakban, amíg a Ház alkalmazásában állnak, az osztályon dolgozókkal találkoznak először, és gyakran utoljára is. Várhegyi András

Mint az egészségügyi kartertók: falnyi hosszúságú, három méter magas, fém szekrény sor foglalja el a humánerőforrás-gazdálkodási osztályvezető irodájának nagy részét, benne ezerkét száz közalkalmazott dossziéjával, katonás rendben. A HR-osztály dolgozói hangsúlyosabban munkaügyi feladatokat látnak el, ide tartoznak a be- és kiléptetések, a képzésekkel kapcsolatos teendők, valamint az új munkaerő toborzása és kiválasztása.

Jelenleg hat fő között oszlik meg a munka, legtöbbjük már több mint tíz éve dolgozik együtt. Az Opera alkalmazottait két humánpolitikai előadó, Zubán Erika és Böröczki Krisztina között osztották fel, akik a napi ügyintézés mellett számos egyéb felmerülő kérdésben állnak a munkavállalók rendelkezésére, legyen szó igazolásokról, vagy nyilatkozatban történő segédkezésről. A HR-részleghez három koordinátor álláshely tartozik: Mendelényi Zsófia foglalkozik a képzésekkel, hozzá rendeltek az üzemi balesetekkel kapcsolatos eseteket, és ő segíti a külföldi munkatársak foglalkoztatásával kapcsolatos ügyintézését, Kalmár Mónika a toborzáson és kiválasztáson túl a jóléti és szociális ügyekért felelős. Tekintettel arra, hogy a humán terület további szakmai elemekkel is színesíteni szeretné a palettáját, az újonnan kinevezendő harmadik humánpolitikai koordinátor mellett további munkatárs, egy HR asszisztens is támogatja a munkájukat.

A humánerőforrás-gazdálkodási osztály jelenleg egy nagy horderejű projekt előkészítésén dolgozik. A vezetőség nemrégiben teljesítményértékelési rendszer bevezetéséről döntött, amihez az alaptól kellett kidolgozni a teljes metódust és szempontrendszert. 2015 óta a balettművészknél már évente működtetik a jogszabály által meghatározott minősítési struktúrát, ám ez annál sokkal komplexebb és más megközelítésű lesz. „Fontos, hogy mindenkinek olyan munkaköri leírása legyen, ami valóban összefoglalja mindazokat a tevékenységeket, amiket az illető ellát, és lefedi az összes felelősség- és hatáskört, ami azzal a feladatellátással jár, így sokkal egyértelműbbé válik majd, mik az elvárások. Nagyon lelkes vagyok ez ügyben, mert azt gondolom, a megfelelően működtetett teljesítményértékelési rendszer az itt dolgozók fejlődését fogja szolgálni, bízom benne, hogy jól fogadják majd.”

Az előkészítő munka során meg kell határozni a különféle munkaköri kompetenciákat is. „Vannak olyan szervezeti képességek, amelyek csaknem minden munkakörre vonatkoznak, függetlenül attól, hogy rendezvényszervezőről, balettművészről vagy kellékesről van szó. Ilyen például a kommunikáció, a prioritizálás vagy a változáskezelés, hiszen egy színházban mindig ott van a hirtelen módosítás lehetősége, és nem mindegy, hogy valaki hogyan reagál erre: sokkot kap, ledermed vagy inkább inspirációt talál benne.”

Az értékelés a közvetlen vezetők feladata lesz, amelyhez a HR-osztály minden háttértámogatást megad. „Annak érdekében, hogy még eredményesebben tudjunk segíteni, Kalmár Mónikával részt veszünk egy coach képzésen a Budapesti Gazdasági Egyetemen, továbbá egy külsős HR-tanácsadó is támogatja a munkánkat. Olyan eszközrendszert szeretnénk kínálni a vezetőknek, amit ha felhasználnak, eredményesebben tudnak működni egyrészt a vezető, mint egyén, másrészt a szervezeti egység szintjén is. Hiszek abban, hogy egy tanuló apparátusban az egyéni célokat szoros összeköttetésbe lehet hozni a szervezeti célokkal, ezáltal nemcsak az elköteleződés, de a motiváció is erősödik. A teljesítményértékelési rendszer a későbbiekben alapot kell, hogy szolgáltasson a karriermenedzsmentnek és képzéseknek, valamint az ösztönzőrendszer fejlesztésének. Ez egy több éves projekt lesz, mely kapcsán első körben négy szervezeti egységgel indulnak el, amihez bevonták a területek vezetőit: a karigazgatót, a balettigazgatót, az adminisztrációból a rendezvényszervezés vezetőjét, a műszaki területről pedig a díszlettár vezetőjét. E négy személyen kívül már most is alkalom nyílik valamennyi vezető számára egy izgalmas műhelymunkára, melynek első, ráhangoló tréningjei már részben lezajlottak.”

Az osztály vezetője Farkas Mónika, aki kanyargós úton érkezett az Operába. „Sok mindenben kipróbáltam magam, voltam röntgenasszisztens

Kulissza

és földrajztanár is, az azonban mindig fontos volt, hogy emberekkel foglalkozhassak." 2001 óta dolgozik humán területen, kezdetektől a közsférában, előbb a Belügyminisztérium Központi Hivatalában, majd a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumában. A Magyar Állami Operaházhoz 2007-ben, Vass Lajos főigazgatóságának idején került.

Farkas Mónika nyugalmat árasztó, közvetlen és segítőkész személyiség, akihez szívesen fordulnak a Házban dolgozó kollégák, ha problémájuk adódik. „Sokan keresnek meg ügyes-bajos dolgaikkal, amik nem feltétlenül a humánhoz kötődő teendők, mégis rám gondolnak először” – meséli az osztályvezető, akinek épp egy ilyen alkalomhoz kötődik egyik kedves élménye. „Amikor Fischer Ádám főzeneigazgató lett a Házban, újra aktiválnia kellett a magyar állampolgárságát, amit a disszidálása idején inaktívtak. Megkért, hogy az ügyintézésben segítve kísérem el a hivatalokba, ahol óriási csodálattal figyeltem, micsoda memóriája van, és milyen nagy érdeklődéssel fordul a családjá felé, még azt is fejből tudta, mikor házasodtak össze a nagyszülei. Nagy élmény volt jelen lenni.”

Az opera világa ideérkezésekor nem volt ismeretlen az osztályvezető előtt. „Gyakorlatilag klasszikus zenén nőttem fel, köszönhetően orvos szüleimnek, akik jó barátságot ápoltak a Liszt Ferenc Kamarazenekar tagjaival. Emellett a bátyámmal tizenéves korunk óta bértünk volt az Operába – ráadásul szülők nélkül, úgyhogy nagyon élveztük.” Mióta megszületett kislánya, Mónika szabadidejében a felnőtt közönségnek szóló produkciókat felváltották a matiné-előadások. „Egész kicsi kora óta hordjuk magunkkal. Arra is volt példa, hogy úgy álltam hátul a páholyban, hogy rajtam volt a hordozóban.

Háromévesen már végigülte az *Aidát*, de *A diótörőt* és a *Hófehérekét* is legalább harmincszor láttuk már.”

A személyi iratokból kiderül, hogy sok család dolgozik az Operában, leggyakrabban házastársak, illetve az ő gyermekeik. Mónika is a Házban ismer-te meg élettársát, Végh Antalt, aki a díszlettár vezetőjeként tevékenykedik, de a sógora is a csapatot erősíti. „A személyes kapcsolatok nagyon fontosak; ahogy Szinétár Miklós mondta egykor,

ez egy nagy népköztársaság.” Nem csoda, hogy a jó HR-estől a szakmai tudáson túl az is elvárás, hogy minél empatikusabb legyen, hiszen, ahogy Mónika megjegyzi, erre a Házban fokozott az igény. „Nálunk nemcsak a művészek érzékeny lelkű emberek, hanem az összes dolgozó, ami nagy érték: arra, hogy többségük erősen elkötelezett a Magyar Állami Operaház mellett, humán szempontból mindenképp érdemes építkezni.” ○

○ FARKAS MÓNIKA | Fotó: Csibi Szilvia

Döbrentei Sarolta

SÁRA ASSZONY

Rendező: VIDNYÁNSZKY ATTILA

Bemutató: 2019. JANUÁR 17.

Előadás: 2019. január 18.

Nagy hedonista ” vagyok

○ Fotós: Pávó Réka

Pávó Rékát egy évvel ezelőtt leukémiával diagnosztizálták. Azóta blogot vezet, élni akarásról szóló írásaival és fantasztikus erejű képeivel több ezer embernek közvetíti a rá jellemző, mindenek felett álló életkedvet. Az Opera igazgatói asszisztenseként dolgozó Rékának tizenhat éves kora óta szenvedélye a fotózás. Úgy érzi, akkor igazán önmaga, ha fényképezőgép van a kezében.

Belinszky Anna

Art & Leukemia című fotóddal nemrég megnyerted a National Geographic és a Huawei nemzetközi mobilfotó-pályázatának fődíját. A zsűri több mint 67 000 fotóból választotta ki a te nyertes alkotásodat. Hogyan született meg ez az ikonikus kép?

A fotó júliusban készült, az utolsó kórházi kemoterápiás befekvésem alatt. Jól látható rajta a hosszú vörös paróka, amely aznap érkezett meg hozzám, én felkaptam magamra, és kicsit ki is festettem az arcom. Amikor az infúziómat cserélték, az egyik nővér barátnőmtől kaptam a lila maszkot, amelyre valamiért épp úgy gondoltam, hogy a „hope”, azaz „remény” szót írom fel. Löttem egy képet a telefonommal, és teljesen véletlenül még aznap rátaláltam egy közösségi felületen a mobilfotós verseny hirdetésére. Adta magát, hogy elküldjem ezt a felvételt.

Mindennapi szösszenetek humorba pácolva. Ez az alcíme a blogodnak, amelyben küzdésről, gyógyulásról, felismerésekről, élni akarásról írsz. Mi a legfontosabb célod az írással?

Szerettem volna erőt adni azoknak, akik hasonló betegséggel harcolnak. Egy olyan különleges blogot akartam létrehozni, ahol nemcsak a kezelések

monoton szárazságáról van szó, hanem jópofa, kreatív képekkel illusztrálok ezt a kálváriát, és emellett megpróbálok mások figyelmét felhívni olyan értékes dolgokra, mint a véradás és az őssejt-donorság. Azért készítem a blogot, hogy megpróbáljak átadni az én életigenlésemből egy kis szeletet az embereknek.

Mennyire hasonlítasz a hétköznapi napokban arra a Rékára, akit a fotóidon látunk?

Mindig is a szélsőségek embere voltam, szeretem feszegetni a határait. Nem rosszindulatból, de számomra jó érzés, ha egy kicsit provokálhatom is az embereket, és szerintem ez érződik a blogomon is. Hiába, hogy egy beteg lányt látunk a képen, próbálok pikánsabb fotókat készíteni, ahol látszik a nőiességem, a pajkosságom, a humorom, és őszintén az, aki vagyok. A rákról általában egy nagyon vékony, karikás szemű, befelé forduló valaki juthat eszükbe, aki diszkrét fejkendőt visel, és próbál visszafogottabban élni. Ellenben én nagy hedonista vagyok. Ahogy hazaértem az első kemoterápiáról, gondolkodás nélkül felbontottam egy üveg vörösborot. Szörnyella de Frász bundában mázskáltam az utcán pink parókában, vastagon kihúzott

szemekkel – Aidának nem volt olyan szemtusa, mint nekem. Gyakran ledöbbentek az emberek, és sokan meg is kérdőjelezték, hogy nem viszem-e túlzásba mindezt. Én azonban abban hiszek, hogy ez egyáltalán nem túlzás. Muszáj minden rosszban meglátni a jót. A bajban tanulunk meg igazán örülni, önmagunk lenni és őszintén nevetni.

Miben viselkedsz másként fotós-ként, ha saját magad vagy a modelled, mint ha másokat fotózol?

Egy idő után rettenetesen unom, ha csak magamat örökíthetem meg – a kezelésem alatt most erre volt leginkább lehetőségem. Ha viszont másokkal dolgozom, egyszerűen megőrülök, átváltozom. Gyakran mondják, hogy eltorzul az arcom fotózás közben. Mániákusan ott a gép előtt, rakosgatom ide-oda az embereket, a fényeket...

Mi az álmod fotósként? Mire vágysz a legjobban?

Tartalmas és igényes, színvonalas felkérésekre. Kifejezetten szeretek akár olyan munkába is belefogni, amikor hosszabb ideig kísérek egy-egy életutat, és a modellem különböző életszakaszairól készítek képeket. Nagyon szeretnék művészekkel is együttműködni. Amikor felvettek az Operához, és először láttam az ottani fotósokat a páholyban a művészeket fotózni, az volt az első gondolatom, hogy mennyire jó lenne, ha egyszer én is ezt csinálhatnám. Emlékszem, egyszer szerettem volna az egyik fotós-példaképepemtől autogramot kérni, de egy kolléganőm rám szólt, hogy fogjam vissza magam. A mai napig, ha meglátom a fotográfus nevét, mindig az jut eszembe, milyen nagyszerű lenne vele dolgozni – akár másodasszisztensként vagy másodfotográfusként – az évados reklám- és marketinganyagokon. ○

Klasszikusok könnyedén

www.klasszikradio.hu

 [klasszikradio](https://www.facebook.com/klasszikradio)

*Hallgassa a Klasszik Rádió 92.1-en
különböző korok legkedveltebb klasszikus muzsikáit,
legyen az opera, szimfónia vagy napjaink
legnépszerűbb filmzenéi.*

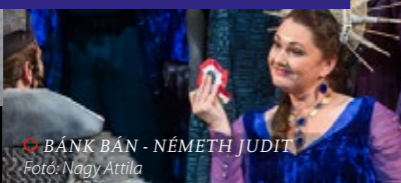
13 nap, 3 opera-, 3 balettelőadás, 1 gálaest, 1 zenekari koncert, számos kísérőprogram, 367 művész és munkatárs, 15.000 eladott jegy. Ez a mérlege az Opera amerikai vendégjátékának, a legtöbb embert, legtöbb produkciót utaztató turnénak, amit magyar társulat a tengeren túl valaha is véghezvitt. Lássuk, hogy fogadták a kritikusok és a nézők a *New York OperaTúra* során látott *Bánk bán*, *A kékszakállú herceg vára*, a *Mario és a varázsló* és a *Sába királynője* című operákat!

KOCH THEATRE | Fotó: Nagy Attila

New York, New York,

„Melinda örületéhez, amely két felvonáson át tart, Szemere Zita tiszta hangja megható kifejezőerővel járult hozzá. Hasonlóan lekötötte a figyelmet Bánk szerepében Molnár Levente, aki erőteljesen énekelt, miközben Bánk kétségbeesését vitette ki. Németh Judit éles Gertrúd volt, ám Haja Zsolt telibe talált Petúr bordalával. Vidnyánszky Attila rendezése Oleksandr Bilozub díszletével – amely egy átlátszó elemet is tartalmazott, ami mögött a merániaiak vigadoztak – jól működött, Kocsár Balázs pedig anyanyelvi ösztönösséggel vezényelt. Ha a turné további része is ilyen jó lesz, a társulat szépen fényesítheti a nemzetközi imázsát.”

(George Loomis, Financial Times)

BÁNK BÁN - NÉMETH JUDIT
Fotó: Nagy Attila

„A Bánk bán olyan különleges mű, amely a világ bármely operaházának repertoárján ott lehetne.”

(Edward Sava-Segal, Bachtrack)

„Hálás voltam, hogy hallhattam a Bánk bánt, egy 1860-es művet, amelyet ritkán játszanak Budapesten kívül. Gondoljunk Verdi középső időszakára, kis paprikával megfűszerezve. (...) És az örületes jelenet a cimbalommal? Hát azt sem fogom egyhamar elfelejteni.”

(Michael Cooper, The New York Times)

„Ez egy olyan mű, (...) amelynek nagyobb jelentősége lehetne az operavilágban,

mint sok más, manapság arra érdemesnek tartott darabnak. (...) Vajon visszatér New Yorkba a Bánk bán? Ki tudja? De azért csodálatra méltó, hogy a New York-i közönség legalább egyszer hallhatta ezt a nélkülözött operát.”

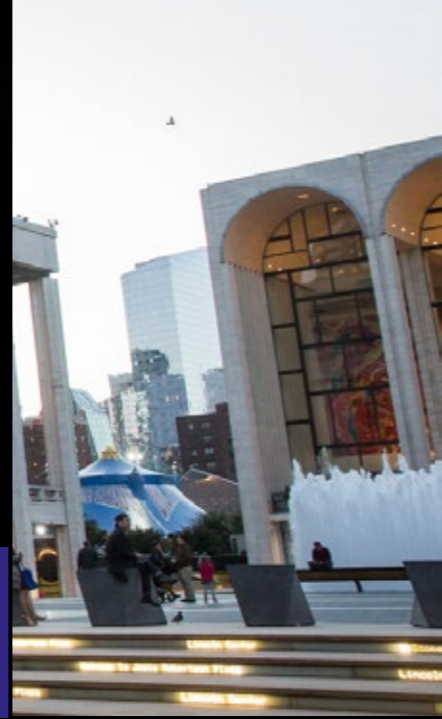
(David Salazar, OperaWire)

„Az előadáson a zenekart és a kórust Kocsár Balázs lenyűgözően dirigálta. (...) A három főszerepet a legkiválóbb magyar énekesek alakították.”

(F. Plotkin, Das Opernglas)

„[A Sába királynőjében] Sümegi hangjának fémes csengését szokni kellett, de hihetetlen ereje volt; belépőárijájában, amikor Szulamit tévesen örvendezik közelgő menyegzője miatt, walküri tisztasággal száguldott át a házon. Később, bensőségesebb jelenetekben Sümegi lejjebb tekerte a hangerőt, de még a leghalkabb pillanatokban is megőrizte szilárd erejét.”

(Fred Cohn, Opera News)

ZSOLDOS BÁLINT, LÁSZLÓ BOLDIZSÁR | Fotó: Nagy Attila

„Ami leginkább kitűnt az előadásból, az az énekesek, de főként a szólisták hangjának tisztasága, érthetősége volt, könnyedén át tudták énekelni a zenekart is. Az Assadot játszó László Boldizsár technikája kiváló, tüéles pontossággal képes megszólaltatni még az izgalmas magas C-ket is. Lírai hangszíne szépséget és erőt sugároz. (...) Gál Erika igazi femme fatale, fiatal és vonzó királynő, mezzo hangját a hatalom és a csábítás között variálta. Szolgája, Astaroth szerepében Zavaros Eszter is csodás volt második felvonásbeli rövid, kíséret nélküli szólójában, amelyet egzotikus bájjal énekelt. Kiemelkedő volt még Kelemen Zoltán Salamonnéként, aki erővel és szenvedéllyel énekelte a bölcs király szerepét.”

(Ako Imamura, Bachtrack)

„Ahogyan Kovács János vezényelte ezt a német nyelven előadott zeneművet, igazi revelációként hatott.”

(Paul J. Pelkonen, Superconductor)

MARIO ÉS A VARÁZSLÓ | Fotó: Nagy Attila

SÁBA KIRÁLYNŐJE - LÁSZLÓ BOLDIZSÁR, ZAVAROS ESZTER, GÁL ERIKA | Fotó: Nagy Attila

„Ez volt a legélvezetesebb operaelőadás, amit egész évben láttam.”

(Christopher Corwin, Parterre)

„Palerdi András és Komlósi Ildikó Kékszakállú és Judit szerepében lenyűgöző teljesítményt nyújtott a zenekar hatásos kísérete mellett.”

(Vishnu Bachani, Bachtrack)

„A [Mario] produkció elbűvölő volt (rendező: Galambos Péter, jelmeztervező: Kárpáti Enikő), a zene nagyon is beszédes: ahogy a közönség egyre inkább Cipolla befolyása alá kerül, úgy lesz egyre könnyedebb, befogadhatóbb és táncosabb. Nagyon is el tudok képzelni amerikai társulatokat, amelyek sikerrel játszhatnák angol nyelven.”

(Eric A. Gordon, People's World)

A KÉKSZAKÁLLÚ HERCEG VÁRA - PALERDI ANDRÁS, KOMLÓSI ILDIKÓ | Fotó: Nagy Attila

NÉZŐI VÉLEMÉNYEK

„Minden szuper volt, a Bánk bán hiba nélküli, vastapsot érdemlő, rendkívüli előadás! Gratulálok a szereplőknek, rendezőknek és mindenkinek, aki Amerikába hozta ezt az operát!”

(Bartis-Szabó Edit)

„Nagy büszkeség és öröm az országnak a nagy siker! A legjobb propaganda a kultúra, a tudás, a tehetség.”

(Boross Csilla)

„Fantasztikus, hogy végre eljutott az USA-ba a Bánk bán, már nagyon régóta vágytam arra, hogy ez megtörténjen, és ott is megismerjék Erkel!”

(Nagy Katinka)

„Csodálatos volt! Köszönöm ezt az estet, csak gratulálni tudok!”

(Kiss Szabó Erika)

„Megható és felemelő!”

(Viskiné Szigyártó Zsuzsa)

„Nagyszerű élmény volt, Bravo!”

(Holló Irén)

„Hála Istennek, hogy ez létrejött és megismerték ezt a számunkra oly fontos és kedves operát. Gratulálok!”

(Sebestyén Katalin)

„Gyönyörű előadásban volt részünk!”

(Rakos Henrietta)

„Ott lehettem én is, nagyon nagy élmény volt!”

(Balázsiné Ali Magdolna)

Letette névjegyét a Magyar Nemzeti Balett társulata is New Yorkban. A *hattyúk tava*, a *Don Quijote* és a Hans van Manen holland koreográfus három egyfelvonásosából összeállított *LOL* című estek során a nyolc első magántáncosból, tizenhét magántáncosból és ötvenhat tánckari művészből álló utazó társulat, továbbá tíz saját balettintézeti növendék vívta ki a kényes ízlésű, igényes amerikai közönség lelkesedését és elismerését. A *Don Quijote* előadását a helyszínen a világhírű koreográfus Michael Messerer is figyelemmel kísérte, és volt olyan néző is, aki ötezer kilométert utazott, hogy láthassa a produkciót.

Várakozáson felül

© A HATTYÚK TAVA - LEBLANC GERGELY, MELNIK TATIANA, RADZIUSH MIKALAI ÉS A MAGYAR NEMZETI BALETT NŐI TÁNCKARA | Fotó: Nagy Attila

„Ez a balett sok lehetőséget ad a társulat szólistáinak, hogy megmutassák tehetségüket. Sarkissova Karina fürge utcai táncoslány, Ivanova-Skoblikova Sofia perzselően izgató Mercedes volt. (...) Majoros Balázs látványosan, intenzív maskulin energiával táncolta a cigányfiú-szólót, Földi Lea kifejezően alakította a szintén tüzes, melankolikus cigánylányt. (...) A karaktertáncosok szintén mind kiválóak voltak.”

(Janet Ward, *Bachtrack*)

„A mellékszereplők is nagyon erősek voltak, főként Kim Minjung a Driádok királynőjeként. Könnyed játékkal és nyolc, jól kivitelezett olasz fouetté-tel kápráztatott el bennünket. (...) Majoros Balázs cigányfiúként, magas másfélszeres fordulataival igen tüzes alakítást nyújtott.”

(Kent G Becker, *Ballet Focus*)

© LOL - TROIS GNOSIENNES - MELNIK TATIANA, TSVIRKO IGOR | Fotó: Nagy Attila

© LOL - BLACK CAKE - KEKALO IURII, FÖLDI LEA | Fotó: Nagy Attila

© LOL - 5 TANGÓ - BALÁZSI GERGŐ ÁMÍN, KIM MINJUNG | Fotó: Nagy Attila

„A *hattyúk tavát* Kocsár Balázs kitűnően vezényelte. Melnik Tatiana csodás Odette (és Odile) volt, Siegfried herceg szerepében pedig ragyogó partnerre talált Leblanc Gergely személyében, aki pár nappal korábban már a gálán is kitűnt *A kalóz* pas de trois-jelenetében. (...) A *LOL* első része, a *Trois Gnossiennes* Erik Satie azonos című, nagyszerű zongoradarabjára készült. Most más páros táncolta, mint a múlt heti gálán, de örömteli volt Melniket látni ezen az előadáson, akinek Tsvirko Igor volt most ügyes társa a színpadon. (...) Nagyon remélem, hogy ez a kivételes tehetségű társulat hamarosan visszatér New York színpadaira.”

(Jack Angstreich, *Film Festival Traveler*)

„Az intimitás ennek a *Don Quijote*-produkciónak az egyik legfőbb bája.”

(Carol Pardo, *Dance View Times*)

© A HATTYÚK TAVA - MELNIK TATIANA | Fotó: Nagy Attila

© A HATTYÚK TAVA - RADZIUSH MIKALAI | Fotó: Nagy Attila

NÉZŐI VÉLEMÉNYEK

„Nagyon szépen köszönöm ezt a csodálatos élményt, hatalmas gratuláció a gyönyörű balett-előadásért! Igazán büszkék lehetünk mi, magyarok...”

(Rákos Henrietta)

„Ott voltam, lenyűgöző volt, gratulálok mindenkinek!”

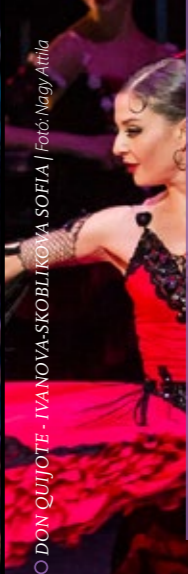
(Nemesdy Gábor)

„Ide kívánczok Rományi Nóra jelmezeinek dicsérete is, csodálatos, szép munka, és a színek egyszerűen varázslatosak! Szívből gratulálok a *Don Quijote* balett minden munkatársának, közreműködőjének, és természetesen az Opera New York-i vendégszereplésének sikeréhez!”

(Nagy Anna)

© DON QUIJOTE - PESEL ANTAT TIFFANY, MAJOROS BALÁZS, MIZINOVA LIUDMILA | Fotó: Nagy Attila

© DON QUIJOTE - IVANOVA-SKOBLIKOVA SOFIA | Fotó: Nagy Attila

Ámulat és bámulat

Nyolc különböző programmal készült a Magyar Állami Operaház Zenekara a *New York OperaTúrára*: az operák és balettek mellett egy gálaest és egy önálló szimfonikus est szerepelt a kínálatban Kovács János, Kesselyák Gergely és Kocsár Balázs főzeneigazgató karmesteri irányításával. Az Aldo Finzi, Bartók és Dohnányi művei köré épülő szimfonikus est volt az együttes debütje a Carnegie Hallban, ahol a turné egyik fővédnöke, Plácido Domingo is magához ragadta a karmesterpálcát, hogy Berlioz *Rákóczi-indulóját*, valamint Lehár Ferenc és Kálmán Imre operettjeiből részleteket vezényeljen a világhírű szoprán, Rost Andrea szólójával. A turné másik fővédnöke, Marton Éva ünnepi beszéde után a David H. Koch Theaterben rendezett gálaest is tartogatott meglepetéseket. A legszokatlanabb talán az volt, amikor Balog József zongorajátéka alatt, és a csillagos eget imitáló színpadkép előtt Vellai Krisztina tissue-artista ereszkedett alá egy szál piros selyemszalagon.

○ GÁLAEST | Fotó: Nagy Attila

„[A gála fináléjában] a szólistákhoz csatlakoztak a kórus tagjai, a táncosok és azon művészek, akik korábban már szerepeltek a műsorban. Ez az egyesített szám rávilágított a társulat szeretetteljes kötődésére, ami hazájához fűzi. (...) Az idő megmutatta, hogy míg az elmúlt évtizedek szenvedést és nehézségeket hoztak a magyaroknak, a hitük és a művészetek iránti vonzalmuk hatalmas erőt adott a gyógyuláshoz és az előrehaladáshoz.”
(Logan Martell, OperaWire)

○ A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA A CARNEGIE HALLBAN | Fotó: Nagy Attila

„Az általunk hallott és látott programok a legmagasabb színvonalúak voltak. A művészetek minden formáját imádó kultúrkeselyűknek a legnagyobb élményt a gála nyújthatta, ahol mindenből kaptunk kóstolót. (...) Az élénk *Bordalt* Kelemen Zoltán, Bánk hazafias szólóját László Boldizsár előadásában hallhattuk. Soha nem gondoltuk volna, hogy egy ilyen nehéz nyelv ennyi magánhangzóval ilyen gyönyörű lehet. (...) A bőséges programban bájos ízelítőt kaptunk Kodály népi operáiból, és nagy örömünkre szolgált, hogy ismét hallhattuk Gál Erika mezzoszopránt, aki két nappal korábban lenyűgözően alakította Sába királynőjét

○ ALDO FINZI EMLÉKKONCERT, CARNEGIE HALL | NAGAO HARUKA | Fotó: Nagy Attila

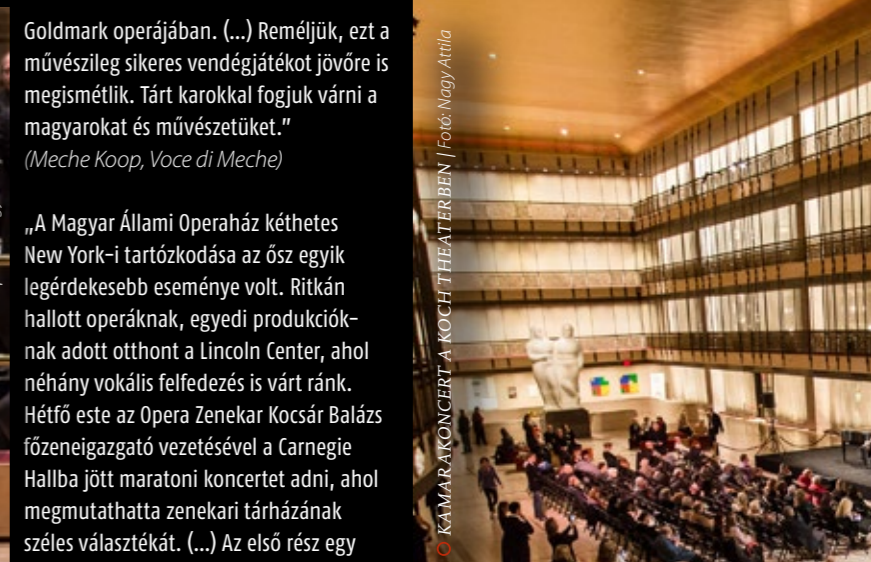
Goldmark operájában. (...) Reméljük, ezt a művészileg sikeres vendégjátékot jövőre is megismétlik. Tárt karokkal fogjuk várni a magyarokat és művésztöket.”
(Meche Koop, Voce di Meche)

„A Magyar Állami Operaház kéthetes New York-i tartózkodása az ősz egyik legérdekesebb eseménye volt. Ritkán hallott operáknak, egyedi produkcióknak adott otthont a Lincoln Center, ahol néhány vokális felfedezés is várt ránk. Hétfő este az Opera Zenekar Kocsár Balázs főzeneigazgató vezetésével a Carnegie Hallba jött maratoni koncertet adni, ahol megmutathatta zenekari tárházának széles választékát. (...) Az első rész egy másik olasz zeneszerző, Fabio Vacchi kihívást jelentő háromtételű *Hegedűversenyével* zárult. Az első tételben a szólista, Nagao Haruka ügyesen navigált a tizenkét hangúság jeges tengerén száraz és fanyar tónussal, amely illett a zene intellektuális mivoltához. A lassú tételben kibontakozhatott a zenekar is, míg a szólista a nehéz kadenciák során csillogtathatta meg, milyen tehetség rejlik apró ujjaiában.”
(Paul J. Pelkonen, Superconductor)

○ KOCSÁR BALÁZS, BOGAY KATALIN, ROST ANDREA, PLÁCIDO DOMINGO
Az Aldo Finzi Emlékkoncert után a Carnegie Hallban | Fotó: Nagy Attila

○ ALDO FINZI EMLÉKKONCERT, CARNEGIE HALL | Fotó: Nagy Attila

○ KAMARAKONCERT A KOCH THEATERBEN | Fotó: Nagy Attila

NÉZŐI VÉLEMÉNY

„Ott voltam a Carnegie Hall-beli koncerten. Maestro Kocsár és az Opera Zenekar fantasztikus volt. Mint ahogy tökéletesen és gyönyörűen játszottak a David H. Koch Theaterben tartott előadásokon is, amiket szintén volt szerencsém megtekinteni.”
(Gaál Orsolya)

(Nem csak) Egy nap az operáért

Sok munka és kitartás kell ahhoz, hogy valaki november 7-e, Erkel Ferenc születésnapja, azaz a Magyar Opera Napja alkalmából díjat vehessen át. Az idei átadó is kiemelt alkalom volt, ezért az ünnepi délutánon zsúfolásig megtelt az Erkel Színház Bernáth Büféje.

Az örökös tagok sorába lépett Kiss B. Atilla, Pászthy Júlia, Rozsos István operaénekes, és Kékesi Mária balettművész. Posztumusz kapta meg a címet Borsa Miklós, az Opera egykori főmérnöke és műszaki igazgatója, Kukely Júlia és Szamosi Elza operaénekes, továbbá Radnai Miklós, az Operaház legendás egykori főigazgatója.

A magánénekesek közül a Wagner-előadásokban kiemelkedő teljesítményt nyújtó művészeknek odaítélhető Závodszy Zoltán-díjat Kálmándy Mihály vehette át. Az ösztönös tehetséget és erős színpadi személyiséget jutalmazó Sudlik Mária-díjban Pánczél Éva, a biztos énektechnikán alapuló érthető hangképzés és a tiszta, szép magyar kiejtés magas szintű műveléséért odaítélhető Melis György-díjban Balatoni Éva részesült.

○ KÉKESI MÁRIA | Fotó: Berecz Váler

○ KÁLMÁNDY MIHÁLY | Fotó: Berecz Váler

Az évad énekkari művésze Stefanik Márta és Kristóf István, zenekari művésze Könyves-Tóth Mihály trombitaművész, az évad női kartinca Tarasova Kateryna, férfi kartinca Molnár Dávid lett. A Vágó Nelly-émlékdíjat idén Pilinyi Márta díszlet- és jelmeztervező kapta, „Az előadásokért” emlékérmeket Mucsi Miklós fővilágosító és Nyerges Árpádné szcenikai adminisztrátor, a Vasfűggyöny-díjat pedig Noszko Andrea titkársági asszisztens és Kun Vilibald színpadmester vehette át.

○ PILINYI MÁRTA | Fotó: Berecz Váler

○ KISS B. ATILLA | Fotó: Berecz Váler

○ PÁSZTHY JÚLIA | Fotó: Berecz Váler

Az Opera jubileumi arany emlékgyűrével köszöntötte azokat a művészeket és munkatársakat, akik huszonöt éve dolgoznak közalkalmazottként az intézménynél. Popova Aleszja Kossuth-díjas balettművész, a Magyar Nemzeti Balett első magántáncosa, Bányai Rita fősűgő, Fericián László festőművész, Hommer Csaba tánckari művész, Kónya György énekkari művész, Nyuli László, Paul Éva, Szajkóné Fojtó Enikő és Wambach Tibor zenekari művészek, Szeőke Zsuzsanna statisztaszervező, Szőnyi Sylvia énekkari művész részesült az elismerésben.

Első ízben kapott idén díjat egy irodai munkakörben dolgozó munkatárs is, Nyilassy Ágnes nemzetközi referens személyében. A friss alapítású, Krasznai János által készített emléklapok Dárday Andor egykori művészeti főtáncos nevével viseli, aki a legendás emlékezet szerint íróasztal mellől, egyetlen telefonnal felszerelve is képes volt összetartani az Opera háttérvilágát.

○ TARLÓS ISTVÁN ÉS ÓKOVÁCS SZILVESZTER | Fotó: Berecz Váler

Az eseményen Ókovács Szilveszter főigazgató Tarlós István, Budapest főpolgármestere jelenlétében átadta a Magyar Opera200 című kiadványt a főváros és a kerületek közkönyvtárai és zenei intézményei képviselőinek. A csaknem kétévszázados magyar operatörténet harmincöt reprezentatív művét több mint ötven lemezen összegyűjtő kiadványt egy éve, ugyancsak a Magyar Opera Napja alkalmából mutatta be a Magyar Állami Operaház. Az elmúlt egy év folyamán az ország legnagyobb kulturális intézménye minden vidéki megyeszékhelyre és városi könyvtárba igyekezett eljuttatni a magyar operairodalmat népszerűsíteni kívánó anyagot. (Erről részletesebben az Opera magazin 2018. szeptember-októberi számában olvashattak. – A szerk.)

Az ünnepségen a főigazgató újabb, az Opera gondozásában készült és az itt ápolott műfaj népszerűsítését és oktatását célzó kiadványt mutatott be. Kákay István O/A – holnapra című tanári segédkönyve az általános és középiskolások mindennapos énekléséhez kíván utánpótlást szolgáltatni 222 példával az Opera által képviselt dalszínházi műfajok több mint 250 éves hagyományából.

○ JUAN DIEGO FLÓREZ, FATMA SAID, GARCÍA CALVO
ÉS A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA | Fotó: Khalid AlBusaidi - ROHM

„A Maszkati Királyi Operaház közönsége két egyedi és kitűnő énekest hallhatott. A világhírű tenor Juan Diego Flórez karizmatikus személyiségével és jelenlétével elvárásolta a hallgatóságot. Az egyiptomi születésű, törekény alkatú Fatma Said mindenkit lenyűgözött hangjával és erejével. Kíséretként magukkal hozták Magyarország legrégebben működő színházi zenekarát, amelynek története 1838-ig nyúlik vissza. (...) A műsor Gounod *Rómeó és Júlia* című operájának rövid, de lendületes nyitányával vette kezdetét tüzes rézfúvóhangzással, és Chung Hosung telt, energikus csellósólóival. (...)

JUAN DIEGO FLÓREZ, FATMA SAID ÉS A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA | Fotó: Khalid AlBusaidi - ROHM

Pengetni is tud

Nemcsak Budapesten van becsomagolva a dalszínház. Az újonnan épült Maszkati Királyi Operaház körül is csak nemrég bontották el az állványzatot Ománban, ahol október végén a perui sztáregenes, Juan Diego Flórez adott áriaestet a Magyar Állami Operaház Zenekarának kíséretével, Guillermo García Calvo vezényletével. Színpadon partnere a fiatal egyiptomi szoprán, Fatma Said és nagy meglepetésre egy spanyolgitár volt, ami a koncert végén akadt keze ügyébe a világhírű tenornak. Reméljük, máskor se felejtí otthon...

○ FATMA SAID | Fotó: Khalid AlBusaidi - ROHM

○ JUAN DIEGO FLÓREZ | Fotó: Khalid AlBusaidi - ROHM

A gyönyörű *Ah! Lève-toi, soleil* ária – amellyel Flórez színpadra lépett – azonnal megbabonázta a közönséget, így pompás kezdetnek bizonyult. Hangja lebilincselő, szenvedélyesen telt, és minden regiszterben tökéletes. Szó szerint megéli a dalokat, amelyek mind belülről fakadnak, és ezt az átélést Bajtala Emese hatásos hárfajátéka nagyszerűen segítette. (...)

A következő blokk Donizetti bel canto operáira fókuszált, amelyek hihetetlen rugalmasságot és agilitást kívánnak az énekesektől. Először a *Boleyn Anna* tekintélyes nyitánya hangzott el könnyed fafúvókkal és a hegedűsök által csodálatosan megformált dallamokkal. (...) A második rész kezdeteként Flórez – mintha csak a fiatal José Carrerast hallanánk –, Jules Massenet romantikus operájából, a *Manon*-ból adta elő az *Ah! Fuyez, douces images* című áriát Jean Klára orgonakíséretével. (...)

○ GARCÍA CALVO | Fotó: Khalid AlBusaidi - ROHM

○ GARCÍA CALVO ÉS A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ZENEKARA
Fotó: Khalid AlBusaidi - ROHM

[Flórez és Said] csodásan turbékolnak és hízelegtek egymásnak a *Combien ces femmes sont jolies* című duett során, amelyben nagy frázisokat és érzelmes melódiákat fedezhettünk fel, valamint a koncertmester, Danyilova Galina szép szólóban is gyönyörködhattünk." (Georgina Benison, Oman Observer)

Közös identitás

Modern zenekari effektusok és népzenei melódiák izgalmas kombinációja Leo Janáček legnépszerűbb operája, a *Jenůfa*, amely Kodály Zoltán *Székely fonójával* együtt járta be szeptember utolsó hetében V4-es társországaink fővárosait. A varsói Lengyel Színházban, a pozsonyi Szlovák Nemzeti Színházban és a prágai Žofín-palotában is két estét töltött V4 OperaTurné létrejöttét egy jubileum – a visegrádi országok újbóli együttműködését kezdeményező Antall József halálának 25. évfordulója – és a 2017/18-as magyarországi V4-es soros elnökség inspirálta.

○ SCHÖCK ATALA - SZÉKELY FONÓ, PRÁGA | Fotó: Csibi Szilvia

„Az előadás első része meglepetéssel szolgált. Kodály hetvenöt perces *Székely fonóját* vártuk, de az üres zenekari árok mást sejtetett. S valóban, a függöny előtt egy cimbalom állt, majd bejött Pál István »Szalonna« és bandája, akik egy mikroporttal felszerelt énekessel népdalválogatást adtak elő három ráadással. (...) Az este első fele a maga nemében nagyon érdekes volt. A primás, aki időnként rövid magyar ismertetőket fűzött a zenéhez, a harmadik dalnál éneklésre buzdította a közönséget. Úgy alakult, hogy most a mi nemzetünk volt kisebbségben a nézőtérben. Apró és kedves magyar gesztus volt. (...)

Kellemes meglepetést okozott a fiatal, ismeretlen karmester Petr Popelka is, aki a magyar muzsikának széles és dinamikus spektrumát varázsolta elének: a zenekar kiválóan játszott, Kodály dallamait plasztikusan megjelenítve. Szórakoztató volt, s talán apró lázadás is, hogy Janáčeket magyar, Kodályt cseh karmester dirigálta.

○ SÁFÁR ORSÓLYA - SZÉKELY FONÓ, PRÁGA | Fotó: Csibi Szilvia

Ám a válasz egyszerű: a zene nem ismer határokat. A hét főszereplőből a Háziasszony kínálja a legnagyobb lehetőséget: öt Schöck Atala formálta meg művelt, lágy, sötétebb tónusú mezzoszoprán hangjával.”

(Pavel Unger, Opera Slovakia)

○ SCHÖCK ATALA - HAJA ZSÓFI, GRADSACH ZOLTÁN - SZÉKELY FONÓ, VARSÓ - | Fotó: Farkas Péter

○ SÁFÁR ORSÓLYA - SZÉKELY FONÓ, POZSONY | Fotó: Csibi Szilvia

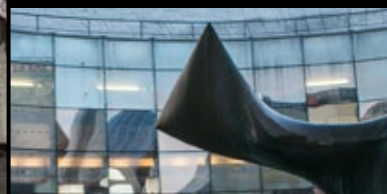

„Tizennyolc év távolságtartás után idén már harmadszor vendégszerepelt a szlovák fővárosban a Magyar Állami Operaház társulata, ami örömteli tény. Ezúttal két estére költöztek be a Szlovák Nemzeti Színházba: Leo Janáček *Jenůfája* került színre, egy másik nap pedig Kodály Zoltán *Székely fonója* – előbbit szerényebb, utóbbit telt házas érdeklődés övezte. Mindig izgalmas, amikor egy ízig-vérig magyar művet külföldi rendező állít színpadra. Ez a daljáték, amely a székelyföldi magyar népdalkincset csempészte oda az operaszínpadra, nyilvánvalóan kedves a szívünknek, hiszen Kodály nagyzenekari hangszerezéssel és klasszikus képzettségű énekesekkel új kontextusba helyezte az ismert dalokat, amelyek történeté állnak össze. (...)

Ebben az előadásban nincs nosztalgizáló népieskedés, ezért tulajdonképpen bárki közel érezheti magához. És annak is elfogadható ez a megközelítés, aki ismeri valamelyik eddigi feldolgozást (1932 óta ezt a művet hatféle rendezésben láthatta a Magyar Állami Operaház közönsége). (...) A szólistákra nem lehet panasz, új dimenziót adtak a népdaloknak. (...) A kórusnak, illetve Kocsár Balázs karmesternek pedig akkor volt legnehezebb dolga, amikor a színpad mögött énekeltek, úgy, hogy nem láttuk őket.

Joggal merülhet fel a kérdés, hogy ebből a viszonylag rövid (hetvenperces) műből hogyan kerekedhet kétfelvonásos előadás? Nos, az első felvonás tulajdonképpen egy népzenei koncert: Pál István »Szalonna« és bandája játssza el a Székely fonóban szereplő dalokat, illetve egyéb, a tájegységre jellemző zenei részleteket, rövid kommentárokkal. Kiváló muzsikusok állnak a színpadon, az egyetlen felvidéki népdalt, az *A csitári hegyek alatt* kezdetűt, a közönséggel is elénekeltek.”

(Új Szó, Szlovákia)

„A Žofín [Palotában] álló tapssal és őszi virágkosárral végződött Janáček *Jenůfája*, amelyet a Magyar Állami Operaház teljes kórusával és zenekarral adott elő. Nem gyakori jelenség, hogy egy egész társulat idelátogasson Budapestről, ráadásul azért, hogy ezt a nehéz művet főként magyar énekesekkel szólaltassa meg többé-kevésbé koncertszerű, nem pedig színpadi változatban. (...)

A két férfi főszereplő, Kováčházi István és Kiss B. Atilla (Laca és Števa szerepeiben) kiemelkedően teljesítettek. Mindkettőjük színpadi jelenléte kivételesen magas színvonalú volt, egyrészt a vokális teljesítményt, másrészt a szólamok, főként Števa színészi megformálását tekintve. Előadásuk tökéletesen illeszkedett Janáček zenei nyelvezetéhez.”

(Josef Kratochvíl, Opera Plus, Csehország)

○ JENŮFA, VARSÓ | Fotó: Farkas Péter

○ JENŮFA, PRÁGA | Fotó: Farkas Péter

○ JENŮFA, POZSONY | Fotó: Csibi Szilvia

Visszatekintő

○ FELMÉRY LILI, BALÁZSI GERGŐ ÁRMIN, SARKISSOVA KARINA, LAGUNOV IEVGEN, MELNIK TATIANA, RÓNAI ANDRÁS - BLACK CAKE - KLASSZIKUS ÉS MODERN C. BALETTEST, NYÍREGYHÁZA | Fotó: Berecz Valter

Nagy utazás

„Az előadást követően a megérdemelt zajos ünneplés álló tapsban végződött. A zenekar és a kórus mindvégig tökéletesen szólt, teljesen betöltve az óriási győri színpadot és nézőteret, a szólistákkal együtt számos hidegrázós pillanatot okozva számomra, és talán a nézőtéren helyet foglalók számára is. Győrben Dénes István karmester irányításával szólt meg Puccini utolsó operája. Rendes előadásokon nem látjuk, hogy mekkora munka és felelősség hárul az előadást irányító karmesterre. Ezen az estén az is kiderült, milyen koncentráció, több irányba való figyelés szükségeltetik ahhoz, hogy egy ilyen nagyszabású zenedráma tökéletesen szólaljon meg.

Turandot szerepét, amely a drámai szoprán repertoár egyik legnehezebb szólama, Győr híres és jeles szülötte, a karrierje során a világ legjelentősebb operaházaiban is fellépő Lukács Gyöngyi énekelte, aki harminc éves pályafutása során először

lépett a Győri Nemzeti Színház színpadára. A hanggyilkos szólam tökéletes megszólaltatása mellett sikerült Turandot kínai hercegnő számos oldalát (kegyetlenség, kétségbeesettség, megtörtség, szerelmes nő) is megmutatni. Az ismeretlen herceg, Kalaf szerepében a győri színházlátogatók által is jól ismert László Boldizsár aratott méltán nagy sikert. Kriszta Kinga hangjával és alakításával is tökéletesen jelenítette meg Liü, a szegény rabszolgány önfeláldozását. A pályafutását Győrben kezdő basszista, Szvétek László Timur, Kalaf idős apja szerepében lépett fel, rövid megjelenésében zengő basszusa emlékezetes marad a hallgatóság számára. A három miniszter (Ping, Pang, Pong) szerepében Kelemen Zoltán, Horváth István és Kiss Tivadar nagyszerűen működtek együtt mind éneklésben, mind játékban. Altoum császárként Róka István, Mandarinként Kiss András járultak hozzá az est sikeréhez.”
(Ősze Mária, Győrszalon.hu)

Sokfelé jutnak el az Opera művészei az Andrassy úti Ybl-palota korszerűsítése idején, és nem csak külföldre. Az Operát az Operából! négyestés bérletének, valamint a Turandot Csillagtúra szeptemberi és októberi állomásai Békéscsaba, Győr, Tata, Szekszárd, Kecskemét, Kaposvár, Tatabánya, Eger, Veszprém, Nyíregyháza, Hódmezővásárhely, Miskolc, Salgótarján, Szekszárd, Pécs és Zalaegerszeg voltak.

KOVÁCSHÁZI ISTVÁN, SÜMÉGI ÉSZTER - TOSCA, BÉKÉSCSABA | Fotó: Csibi Szilvia

○ MELNIK TATIANA, RÓNAI ANDRÁS - A KALÓZ - KLASSZIKUS ÉS MODERN C. BALETTEST, KECSKEMÉT | Fotó: Nagy Attila

○ MOHAI BÁLINT ÉS RUMY BALÁZS - SZIMFONIKUS EST, VESZPRÉM | Fotó: Csibi Szilvia

○ RADZIUSH MIKALAI, KIM MINJUNG - A KALÓZ - KLASSZIKUS ÉS MODERN C. BALETTEST, NYÍREGYHÁZA | Fotó: Berecz Valter

○ POPOVA ALESZJA, KEKALO IURII - SPARTACUS - KLASSZIKUS ÉS MODERN C. BALETTEST, VESZPRÉM | Fotó: Nagy Attila

○ LUKÁCS GYÖNGYI, KELEMEN ZOLTÁN - TURANDOT, GYŐR | Fotó: Nagy Attila

„Ami a Pécs-t hallott operaházi [Turandot] produkciót illeti, az egészen kiváló szereposztás mellett is, annak sikerében a legkimagaslóbb érdem a zenekaré és a kórusé. (...) Pécs-t egy eddig még sosem hallott szingardagságú zenekari hangzásnak lehettünk fültanúi. Ki merem mondani, hogy Erkel Színházi és Operaházbeli Turandot- és Pillangókisasszony-előadásokat, illetve a Metropolitan DVD-n is rögzített legendás, James Levine vezényelte 1988-as produkcióját is hallgatva, ilyen rendkívüli finomságokat is kibontó, ugyanakkor kellően patetikus előadást még nem hallottam Puccini életműzáró remekének zenekari hangzását

illetően. És ebben, valamint a katarzisos élményben a kiváló pécsi akusztika mellett a Magyar Állami Operaház Zenekaré és Medveczky Ádám karmesteré az érdem. (...) Ami a kórust illeti, a sikerben legalább akkora az érdemük, mint a zenekaré, s itt a Hajzer Nikolett vezette Gyermekek-kristálytisztá énekéről sem szabad megfeledkeznünk, akik a játékban is a tőlük elvárható fegyelmességgel vettek részt. A Csiki Gábor vezette Énekkar (...) az általam eddig hallott legkiválóbb éneklést produkálta, s nem csak a nagy hangzásokban, de a finomabb részletekben is.”
(Kovács Attila, Koncertvisszhang.hu)

○ RÁLIK SZILVIA - TURANDOT, PÉCS | Fotó: Csibi Szilvia

○ POKHODNYKH ELLINA, BALÁZSI GERGŐ ÁRMIN - A HATTYÚK TÁVA - KLASSZIKUS ÉS MODERN C. BALETTEST, KAPOSVÁR | Fotó: Csibi Szilvia

Visszatekintő

A tökéletesség jegyében

© MELNIK TATIANA - A TÖKÉLETESSÉG SZÉDÍTŐ EREJE | Fotó: Nagy Attila

© RÓNAI ANDRÁS, SARKISSOVA KARINA - WALKING MAD | Fotó: Nagy Attila

„A balett műfaja ebben az értelemben abszolút: vagy kifogástalanul tudod azt, amit táncolsz, vagy nem. Ráadásul nem is egyfajta kívülről látható tökéletességről van szó, hanem ennél is többről.” „A maximumot keresem, a tökéleteset. Ha nem így tennék, az egész nem működne.” Mintha ugyanattól az embertől származna ez a két mondat, pedig az első *A tökéletesség szédítő ereje – The Vertiginous Thrill of Exactitude* betanító balettmesterétől, Amy Raymondtól, a második a *Bedroom Folk* alkotójától, Sharon Eyaltól való. Nem véletlenül kerültek egymás mellé ezek a művészek és ezek a darabok az októberi premieren a Müpában.

© MOLNÁR DÁVID, TARASOVA KATERYNA, MORVAI KRISTÓF, KELEMEN ÁGNES, DARAB DÉNES JÁNOS, TAKAMORI MIYU, ROHONCZI VIKTÓRIA, KOVTUN MAKSYM - BEDROOM FOLK | Fotó: Nagy Attila

© KRAJCZÁR BALÁZS, TARASOVA KATERYNA, MORVAI KRISTÓF, KELEMEN ÁGNES, DARAB DÉNES JÁNOS, TAKAMORI MIYU, KOVTUN MAKSYM, ROHONCZI VIKTÓRIA - BEDROOM FOLK | Fotó: Nagy Attila

„Az eredetileg négy férfira, négy nőre írt művet [a *Bedroom Folk* címűt] az MNB az egyik szereposztásban – így a bemutatón, majd a 14-i esti előadáson is öt nővel és három férfival mutatta be. Olivia Ancona betanító és színpadra állító balettmesterre ugyanis ihletőleg hatott Starostina Kristina, aki egyszerre táncol női és férfiszerepet. Így már a mű fölütésekor harmonikusan beépül a férfiak, azaz Majoros Balázs, Kekalo Iurii, és Molnár Dávid közé. (...) Üdvözlendő, hogy a társulat és annak táncosa újításra sarkallta Eyal munkatársát. Az óramű pontosságú darabban – finom, néha rebbenékeny gesztusokkal, kar-, kéz-, fej- és vállmunkával – a már említett szereplők mellett koncentráltan van jelen Ishizaki Futaba, Uehara Emi, Bakó-Pisla

© KRAJCZÁR BALÁZS, MAJOROS BALÁZS, BALABAN CRISTINA, MYASNIKOV BORIS - WALKING MAD | Fotó: Nagy Attila

© MOLNÁR DÁVID, BAKÓ-PISLA ARTEMISZ, MAJOROS BALÁZS, ISHIZAKI FUTABA, KEKALO IURII, UEHARA EMI, STAROSTINA KRISTINA, ASAI YUKA - BEDROOM FOLK | Fotó: Nagy Attila

© TSVIRKO IGOR - A TÖKÉLETESSÉG SZÉDÍTŐ EREJE | Fotó: Nagy Attila

Artemisz és Asai Yuka. A szinkronmozgás makulátlan, ahogyan a ritmikai váltások is, és az előadók meggyőzően közvetítik a mű speciális érzékiségét – túl azon, hogy esztétikus látványt nyújtanak. (...) Az MNB táncosai érzékenyen, a derekas helytállásnál jóval magasabb nívón tolmácsolják Eyal munkáját. (...) [A *tökéletesség szédítő ereje – The Vertiginous Thrill of Exactitude* című darabban] Lee Yourim, Kosyeva Diana, Kim Minjung kecses, éteri és pontos, a mályvaszínű dresszben Tsvirko Igor és a vele egyenrangú Rónai András rendkívül atletikus, energikus.”

(Horeczky Krisztina, *Tánckritika.hu*)

© HANGYA RITA, MYASNIKOV BORIS - WALKING MAD | Fotó: Nagy Attila

NÉZŐI VÉLEMÉNYEK

„Nagyszerű előadás volt mind a kettő, gratulálok!”

(Stein Ildikó)

„Gyönyörű volt!”

(Sára Emese)

© MOLNÁR DÁVID, ISHIZAKI FUTABA, MAJOROS BALÁZS, KEKALO IURII, UEHARA EMI - BEDROOM FOLK | Fotó: Nagy Attila

Megbabonázva

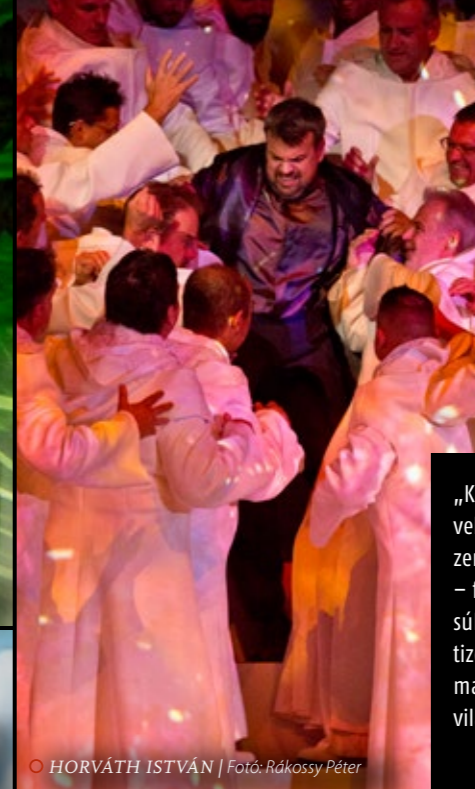
Vídeo mapping technika, interaktív vetítés, azaz 21. századi eszközök álltak egy 20. századi kompozíció, és az eredeti zeneszerzői szándék szolgálatába. Carl Orff *Carmina Buranájának* jól ismert dallamai kerültek szó szerint új fénybe, mágikus képek és a Freelusion látványvilágának kereszttüzebe Bogányi Tibor, Könnnyű Attila és Zászkaliczky Ágnes koncepciója mentén.

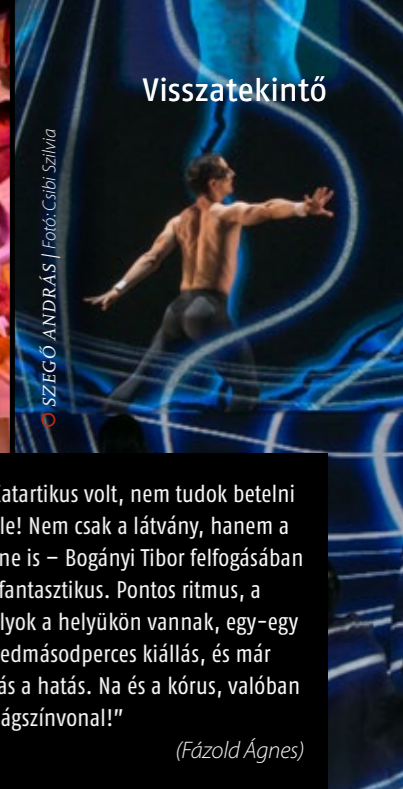
○ RÁCZ RITA ÉS HAJA ZSOLT | Fotó: Rákossy Péter

○ HAJA ZSOLT | Fotó: Rákossy Péter

○ HORVÁTH ISTVÁN | Fotó: Rákossy Péter

○ SZEGŐ ANDRÁS | Fotó: Csibi Szilvia

NÉZŐI VÉLEMÉNYEK

„Volt szerencsém megnézni, és mondhatom, hogy csodálatos élményben volt részem. Köszönöm!”

(Angela Bonkalo)

„Fantasztikus előadás volt. Köszönöm az élményt!”

(Oroszlán Andrea)

„Én is láttam, és lenyűgöző volt.”

(Fenyves Linda)

„Csak ismételni tudom a dicsőöket.”

(Hegedűs Tibor)

„Mi az árokból persze nem láttuk, de abszolút lehetett érezni, hogy itt valami különlegesről van szó.”

(Szente Gáspár)

„Csodálatos, páratlan ösztömvészeti előadás volt – vastappsal.”

(Bozsik Mária)

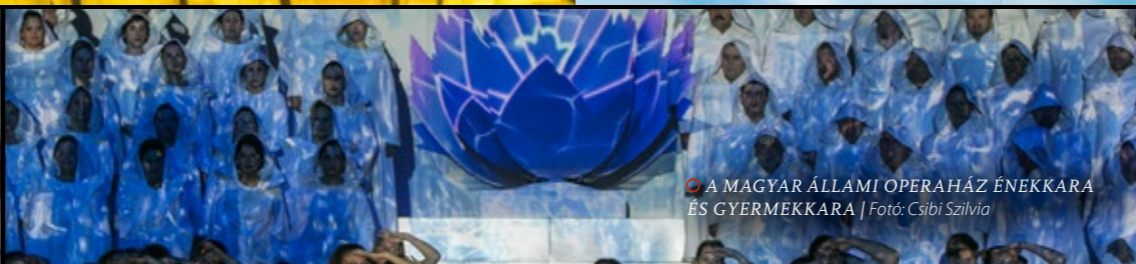
○ A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ÉNEKKARA | Fotó: Berecz Valter

○ MIKLÓSA ERIKA | Fotó: Berecz Valter

○ A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ÉNEKKARA | Fotó: Rákossy Péter

○ A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ÉNEKKARA ÉS GYERMEKKARA | Fotó: Csibi Szilvia

○ POPOVA ALESZJA ÉS OLÁH ZOLTÁN
Fotó: Berecz Valter

○ MIKLÓSA ERIKA ÉS HAJA ZSOLT
Fotó: Berecz Valter

„Katartikus volt, nem tudok betelni vele! Nem csak a látvány, hanem a zene is – Bogányi Tibor felfogásában – fantasztikus. Pontos ritmus, a súlyok a helyükön vannak, egy-egy tizedmásodperces kiállítás, és már más más hatás. Na és a kórus, valóban világ színvonal!”

(Fázold Ágnes)

„Négy lányom és férjem nevében is köszönöm a mai előadást. Mindannyiunkat mélyen megérintett a hangzás és a látvány. Nekem különösen felemelő érzés, hogy a gyermekeim átéléssel hallgatták. Isten áldja az összes közreműködőt!”

(Horváthné Pákozdi Emese)

„Csodálatos, lenyűgöző, katartikus! Még mindig a hatása alatt vagyok. Köszönet érte!”

(Mátrai Ibolya)

„Fantasztikus élmény volt, köszönjük az egész csapatnak!”

(Király Kinga)

„Csodálatos volt! Világ színvonalú előadás.”

(Lazányi Bartók Henriett)

„Úgy látom, nem csak én voltam elragadtatva. Gyönyörű volt!”

(Balázs Oliver)

Fájdalom és remény

Belföldi turné keretében két helyszínen, a váci Székesegyházban és a ceglédi Református nagytemplomban is elhangzott Verdi *Requiemje*. A nagyszabású gyászmise Alpaslan Ertüngealp vezényletével szólalt meg, akit itthon a Savaria Szimfonikus Zenekar igazgatójaként elért korábbi eredményei, külföldön pedig Claudio Abbado egykori helyetteseként és művészeti asszisztenseként felmutatott teljesítménye alapján is számon tartanak a zenerajongók.

REQUIEM - CEGLED - REFORMÁTUS NAGYTEMPLOM
Fotó: Rákossy Péter

KOLONITS KLÁRA, SZÁNTÓ ANDREA, ALPASLAN ERTÜNGEALP, KOVÁCSHAZI ISTVÁN, KOVÁCS ISTVÁN, A MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ ÉNEKARA ÉS ZENEKARA | Fotó: Rákossy Péter

KOLONITS KLÁRA, SZÁNTÓ ANDREA, KOVÁCSHAZI ISTVÁN, KOVÁCS ISTVÁN | Fotó: Rákossy Péter

REQUIEM - VÁC - SZÉKESEGYHÁZ
Fotó: Rákossy Péter

Mátyus Zsuzsi „ az Operából

Forrás: Operaház Archivuma

Ő maga nem kért a reflektorfényből, viszont mindent megtett azért, hogy az arra érdemes művészek a lehető legnagyobb figyelmet kapják. Ha lehet maradandót alkotni a kommunikációs szakmában, Mátyus Zsuzsa megtette. Kincses Veronika, Szűcs Márta és Fokanov Anatolij emlékezik a nyolcvanöt éves korában elhunyt, legendás sajtótitkára. Szász Emese

Mátyus Zsuzsa nyugdíjazásáig, ötven éven keresztül nem csupán sajtókapcsolatokért volt felelős, hanem az emberi nexusokért is: mai kifejezéssel élve joggal nevezhetnénk afféle coachnak, akihez bármilyen volumenű személyes vagy szakmai problémával bizalommal tudtak fordulni. „Egy mosolygós, édes teremtmény volt. Kérés nélkül segített. Ha például valakit a színházon belül nem ismertek el a tehetségéhez, teljesítményéhez mérten, akkor egy kis sajtóhívertézet intézett neki” – mondja Kincses Veronika Kossuth-díjas szopránénekes. Mátyus Zsuzsa azonban ezt is elfogulatlansággal tette, amire megvolt az alapja, hiszen közelről nézte végig az intézmény aranykorát fémjelző művészek pályáját Melis Györgytől, Házy Erzsébeten és Gregor Józsefen keresztül egészen Miklósa Erikáig. Emiatt afféle belső kritikusként is praktizált, az ő ízlése valódi hivatkozási pont volt a művészek számára. „Az egész életét az Operában élte le és elképesztő énekeseket hallott, akik kiváló összehasonlítási alapot jelentettek számára. Emiatt jó érzéssel töltött el minket, ha egy alakítás vagy rendezés tetszett Zsuzsinak. Nem volt elfogult, ami nagyszerű tulajdonsággal vértette föl” – fogalmaz Szűcs Márta szopránénekes. Ő olyan közeli, szinte testvéri viszonyt ápolt vele, hogy a sajtótitkár még a Staatsoperbe is elkísérte, és büszkeséggel figyelte, ahogyan a *Traviatában* énekelt. Ebből is látszik, hogy számára a

koncerteken, premiereken, előadásokon való részvétel nem csak hivatali kötelesség, hanem belső igény volt.

A szerelemben is a zeneszeretettel vezérelte: Vajda Tibor, egykori zeneakadémiai évfolyamtársa lett a férje, akivel minden filharmóniai koncerten, bemutaton ott voltak. Nem született közös gyermekük, de az életüket teljes mértékig kitöltötte a zene – meséli Szűcs Márta. Erről számol be Fokanov Anatolij is, akinek sikere szintén szívügye volt Mátyus Zsuzsának. „Vele és férjével, Tibivel a kezdet kezdetén megismerkedtem. Velük nemcsak a premiereken lehetett találkozni, rendszeres látogatói voltak a mindennapos operaelőadásoknak is. Zsuzsa zenei műveltsége lenyűgöző volt, amit a napi munkája is igazolt. Sokat lehetett tőle tanulni, kritikáját is nagyon szerettem. Kedves, elegáns hölgy volt, türelemmel, humorral megáldva” – idézi fel lényét a kiváló, orosz származású bariton. Mátyus Zsuzsa egy olyan tartóoszlopa volt az intézménynek, ami az igazgatóváltások viharait is kiállta. „Krizishelyzetekben mindig biztatott minket, hogy meg fogunk oldódni a dolgok. Jó néhány vezetőt kiszolgált, így tudta, mire számíthatunk

egy-egy ilyen szituációban” – tette hozzá Szűcs Márta. Visszatérő fordulat az emlékezésekben a nyolcvanöt éves életéve miatt érzett meglepettség, örömtelisége, szakma iránti elhivatottsága ugyanis kortalanságot kölcsönzött neki. „Mátyus Zsuzsi az Operából – ez egy fogalom volt. Nem is tudom elképzelni, hogy ő már nincs. A szellemisége még akkor is benne volt a levegőben, amikor már nem dolgozott a Magyar Állami Operaházban” – mondta Kincses Veronika.

A kérdésre, hogy vajon honnan merítette kifogyhatatlan pozitívizmusát, Szűcs Márta így fogalmaz: „Olyan odaadással volt szakmája iránt, mint mi a művészet iránt. Ahogyan művészek is születni kell, úgy ő is erre a pályára született”. Elmeséli, micsoda próbatétel volt számára, amikor édesanyja haldoklott, ennek ellenére tökéletesen helyt állt az Operában. Fokanov Anatolij így emlékszik a búcsú pillanatra: „Nyugdíjba vonulásakor megpróbáltam »felvidítani«, de ő könnyekre fakadt a *Prológ* gyönyörű zenéjétől”. Bár Mátyus Zsuzsát még nem választották örökös tagnak, az ő ismerő kollégák szívében foglalt széke, örökös helye van. ○

DIVAT
—
RIPORTER
—
SZTÁROK
—
KULTÚRA
—
SZÉPSÉG
—
ÉLETMÓD
—
GASZTRÓ
—
LÉLEK
—
UTAZÁS
—
@WORK
—
BLOG
—
HOROSZKÓP

marie claire
online mindennap marieclaire.hu

ERKEL

SZÍNHÁZ
THEATRE

2018
19

január
február

OPERA
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

ERKEL

2019. január 1.	Újév az Erkelben
2019. január 2., 3., 5.	A denevér <i>ifj. Johann Strauss</i>
2019. január 3., 10., 17., 24., 31., február 7., 14., 21., 28.	Ringató
2019. január 4., 6., 11., 13.	Nabucco <i>Giuseppe Verdi</i>
2019. január 5., február 9.	Hétfégi ringató apukákkal
2019. január 6., február 3.	Hangszervarázs az Erkel Színházban
2019. január 6., február 3.	Csengő-bongó délután az Erkel Színházban
2019. január 7.	Kutyareform <i>Az előadás a Táncművészetért Közhasznú Nonprofit Kft. / Concert Europe szervezésében valósul meg.</i>
2019. január 8.	Sikeres Nők kulisszatitkai <i>Az előadás a Táncművészetért Közhasznú Nonprofit Kft. / Concert Europe szervezésében valósul meg.</i>
2019. január 9.	Operagála a Bolsoj szólistáival <i>Az előadás a Táncművészetért Közhasznú Nonprofit Kft. / Concert Europe szervezésében valósul meg.</i>
2019. január 10.	A Király 50 árnyalata – Király Viktor koncertje <i>Az előadás a Táncművészetért Közhasznú Nonprofit Kft. / Concert Europe szervezésében valósul meg.</i>
2019. január 13., 20., február 2., 10.	Operatúra Papagenóval
2019. január 18., 19., 20., 24., 26., 27.	Giselle <i>Leonyid Lavrovskij / Adolphe Adam</i>
2019. január 23., 25., 27., 31.	A hugenották <i>Giuseppe Meyerbeer</i>
2019. január 26.	Mesélő muzsika – Szimfonikus kalandok: Karmester-játék
2019. február 1.	Sümeგი25
2019. február 2., 3., 5., 6., 7., 8.	Olasz nő Algírban <i>Gioachino Rossini</i>
2019. február 9., 10., 13., 14., 17., 23.	Lammermoori Lucia <i>Gaetano Donizetti</i>
2019. február 15., 16., 17., 23., 24., 27.	A bahcsiszeráji szökőkút <i>Rosztjiszlav Zaharov / Borisz Aszafjev</i>
2019. február 22., 24., 28.	GIOCONDA <i>AMILCARE PONCHIELLI</i>
2019. február 25.	Elina Garanča áriaestje
MŰPA	
2019. január 9.	A bolygó hollandi <i>Richard Wagner</i>
2019. január 10.	Simon Boccanegra <i>Giuseppe Verdi</i>
2019. január 13.	Sába királynője <i>Goldmark Károly</i>
2019. február 25., 26., 28.	Threestyle: 5 tangó; Bedroom Folk; A tökéletesség szédítő ereje (<i>The Vertiginous Thrill of Exactitude</i>) <i>Hans van Manen / Astor Piazzolla; Sharon Eyal / Gai Behar / Ori Lichtik; William Forsythe / Franz Schubert</i>

OPERA
PUCCHINI
ITALIÁJA

ESTÉLY

**SONYA
YONCHEVA**

**2019. MÁRCIUS 2.
ERKEL SZÍNHÁZ**

OPERA
MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

ERKEL
SZÍNHÁZ
THEATRE

JEGYVÁSÁRLÁS, INFORMÁCIÓ:
+36 30 438 8610 · ESTELY@OPERA.HU
OPERA.HU